

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НЕОЛОГІЗМИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ЛІНГВОПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ	7
1.1. Значення та смисл, їх роль при перекладі.....	7
1.2. Неологізм: дефініція та функціонування.....	10
1.3. Класифікація неологізмів.....	16
1.4. Оказіоналізми як різновид новоутворень у лінгвістиці.....	20
1.5. Шляхи утворення неологізмів.....	25
1.6. Інтернет-сленг як спосіб творення компютерних неологізмів.....	28
1.7. Інтернет-абревіатури як сучасні новоутворення у лінгвістиці.....	34
1.8. Інтернет-акроніми в інформаційному просторі.....	36
1.9. Стратегії перекладу неологізмів.....	37
Висновки до Розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ ТЕХНІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ	41
2.1. Функціонування технічних неологізмів в інформаційному просторі.....	41
2.2. Переклад неологізмів за допомогою контекстуального розтлумачення...	46
2.3. Лексична модуляція як ефективний спосіб передачі неологізмів.....	49
2.4. Калькування як успішний варіант передачі неологізму.....	51
2.5. Транскодування як релевантний спосіб передачі неологізмів	55
2.6. Комбінований спосіб перекладу технічних неологізмів.....	59
2.7. Афіксальні неологізми у перекладі.....	66
2.8. Авторські неологізми у перекладі	69
2.9. Словоскладання як варіант неолексем у перекладі.....	73
2.10. Семантичні неологізми у перекладі.....	80
Висновки до Розділу 2.....	84
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	85
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87

ВСТУП

Сучасне суспільство не стоїть на місці, постійно адаптуючись до швидких змін у соціальній, культурній, політичній і науковій сферах, інноваційних технологій і новітніх тенденцій у розвитку людства. Мова, яка є складним суспільним феноменом, однією з перших відображає якісні зміни у житті і діяльності людини шляхом удосконалення своїх ресурсів, створення нових лексичних одиниць, модифікації або зміни значення існуючих, а також витіснення застарілих і невживаних форм. Розвиток людства відображається в лексичних одиницях, що визначають суспільні відносини і зміни, що викликають появу лексичних новоутворень і перетворень у мові.

На початку нового тисячоліття науково-технічний прогрес набув рис інформаційної революції. На очах сучасного покоління відбувається перенос «епіцентру» життя суспільства з реального світу в реальність умовну, віртуальну. Техносфера становить собою комплексну, інтегровану, багатовимірну сутність і є об'єктом дослідження майже всіх галузей сучасних гуманітарних наук. У лінгвістичному аспекті нові комп'ютерні реалії, які з'являються з незбагненою швидкістю, потребують негайного відображення в сучасній мові. Особливо бурхливого розвитку в умовах сучасного етапу інформаційної революції набуває та сфера лексичних новоутворень англійської мови, яка безпосередньо співвідноситься з науково технічним прогресом, тобто так звана комп'ютерна термінологіка. У США Комп'ютерна мова виникла одночасно з появою електронно-обчислювальних машин (1946). Із розвитком обчислювальної техніки в Україні також почали з'являтися нові слова, якими користувалися комп'ютерники-професіонали. Розповсюдження персональних комп'ютерів і створення Інтернету залучило до цієї сфери широкі кола населення, які сприйняли і збагатили комп'ютерну мову.

Це в свою чергу, викликало появу зовсім нової галузі лінгвістики – неології – науки про неологізми, в сферу діяльності якої входить виявлення

нових слів та значень, аналіз факторів їх появи, вивчення засобів та способів їх утворення.

Проблемами неології займалася ціла плеяда вчених, серед яких Є.М. Верещагін, Ю.А.Зацний, В.Г.Костомаров, Скороходько Є.Ф, А.В. Янков, Б.Н. Клімзо. Однак незважаючи на вагомий внесок вчених і ґрунтовні дослідження у цій області, все ж існують протиріччя стосовно перекладу нової лексики.

Тема роботи є **актуальною і тому**, що лексика комп'ютерної тематики постійно поповнюється, з'являються також нові значення вже відомих термінів. Цей процес відбувається постійно і тому потребує великої уваги як теоретиків перекладу так і перекладачів-практиків.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота пов'язана з проблематикою наукової теми кафедри германської філології та перекладознавства «Проблеми лексико-граматичної семантики, прагматики та стилістики в когнітивно-дискурсивній парадигмі».

Об'єкт дослідження – неологізми в текстах комп'ютерної тематики.

Предмет дослідження – способи перекладу комп'ютерних неологізмів на українську мову.

Мета дослідження – визначити основні шляхи утворення, функціонування та способи перекладу комп'ютерних неологізмів.

Мета дослідження зумовила постановку таких **завдань** дослідження:

- проаналізувати способи утворення неологізмів комп'ютерної тематики;
- класифікувати досліджувані неологізми за способом творення;
- проаналізувати переклад неологізмів у сфері комп'ютерних технологій, визначити переваги та недоліки різних способів перекладу неологізмів.

Матеріалами дослідження роботи слугували англійські та американські публікації у галузі комп'ютерних технологій.

У процесі роботи над темою використовувалися такі **методи дослідження**: описовий, порівняльний; метод компонентного аналізу,

статистичний метод. Застосування описового методу дозволило класифікувати ілюстративний матеріал. За допомогою методу компонентного аналізу було виявлено семантичну структуру мовної одиниці та визначено, наскільки точно вона відтворюється у перекладі. За допомогою кількісного аналізу фіксується, які стратегії перекладу неологізмів на цільову мову є найбільш ефективними.

Положення, що виносяться на захист:

1. Неологізми – (гр. *neos* – *новий* і *logos* – *слово*) – слова, а також їх окремі значення, вислови, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку й новизна яких усвідомлюється мовцями(загальномовні) були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські неологізми). Факторами появи неологізмів є старі слова, які повністю змінюють своє раніше існуюче значення і в семантичній структурі слова з'являється ще одне приращення смислу.

2. Існують такі типи неологізмів (неолексем): власне неологізми – слова, що характеризуються абсолютною новизною як щодо форми, так і щодо змісту. Цей матеріал засвідчує, що в українській мові початку ХХІ ст. значну групу становлять одиниці, які лінгвісти називають ще матеріальними неологізмами; новоутворення – слова, що відзначаються новизною форми. Семантичні неологізми – слова, у яких нове значення передається формою, наявною в мові. Серед таких одиниць доцільно виділити два різновиди: а) слова, що повністю змінюють своє значення, втрачаючи всі властиві їм раніше; б) слова, у семантичній структурі яких виникає ще один лексико-семантичний варіант (ЛСВ) при збереженні всіх попередніх.

3. Неологізмами є ті слова, котрі утворюються за прикладами вже існуючих у мовній системі слів: словотвір, регулярні словотворчі процеси як: конверсія, афіксація, компресія, аббревіатура, деафіксація, основоскладання, відокремлення значень.

4. Інтернет-сленг – це сленг, створений користувачами всесвітньої мережі Інтернет для міжособистісного спілкування, який являє собою особливий пласт лексики та набір спеціальних графічних символів. Даний сленг

створюється з метою економії часу під час набирання слів на клавіатурі, характеризується яскраво вираженим емоційним забарвленням та обумовлений використанням для неофіційного виду спілкування. Аббревіатура – це одиниця письмової або усної мови, яка створена з окремих елементів графічної або звукової оболонки вихідної повної форми (слова або словосполучення), з якою дана одиниця знаходиться в певному лексико-семантичному зв'язку. Акронім – це аббревіатура, утворена з початкових літер слів або словосполучень.

5. Пропонується такі способи перекладу неологізмів: контекстуальні відповідники; транскодування; лексична модуляція; калькування

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у роботі встановлено продуктивні способи творення комп'ютерних неологізмів, серед яких афіксальні, авторські, семантичні; описано способи творення інтернет-сленгу, інтернет-аббревіатур, інтернет-акронімів та запропоновано ефективні шляхи передачі інтернет акронімів на українську мову.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що його результати становлять внесок у подальший розвиток лінгвістичного аспекту часткової теорії українсько-англійського та англо-українського перекладу – йдеться про виявлення шляхів подолання труднощів, зумовлених особливостями англійського та українського словотвору, що є важливим для перекладу текстів.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у курсах з теорії та практики перекладу, порівняльної типології англійської та української мов у створенні автоматизованих систем перекладу та локалізації програмних продуктів.

Апробація роботи. Результати роботи обговорювалися на Міжнародній інтернет-конференції 17 грудня 2020 р. у м. Вінниця. За результатами обговорення було опубліковано статтю «Особливості передачі інтернет-сленгу українською мовою» у матеріалах Міжнародної інтернет-конференції «Наукові підсумки року», 2020.

Структура роботи: робота містить вступ, 2 розділи, висновки та перелік використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. НЕОЛОГІЗМИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ЛІНГВОПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

1.1. Значення та смисл, їх роль при перекладі

Незважаючи на достатній запас лексики, що його має кожна мова, у ній постійно утворюються і вводяться до вжитку нові слова і нові значення вже існуючих слів. Нове слово чи значення може ввести окрема особа у якійсь мовній ситуації. Потім це слово підхоплюються угрупованням мовців, засобами масової інформації, і якщо воно відповідає вимогам у межах нації, то воно може завоювати загальне визнання, стати повноправною одиницею і знайти місце у лексикографічних джерелах [30, с. 174].

У наукових дослідженнях з перекладу давно приділяють чималу увагу вивченню значення [53, с. 419].

Зупинимося детальніше на розгляді цього феномену.

Значення відображає суттєві загальні риси, які об'єктивно властиві предметові, то, вивчаючи концепції значення, лінгвісти частіше синтезують різні погляди.

М. Брель перший вивчав два основних типи зміни значення:

- а) **радіальний**, коли слово ніби випромінює **все нові смисли**;
- б) **ланцюжковий**, коли у слові зі значенням А одночасно з'являється інше значення В, а часом перше (А) втрачається і залишається лише друге. Останній тип зміни зрозумілий з огляду на його діахронність у порівнянні з першим, синхронним, що показано на прикладі слова **gang** (схема 1) та **bail** (схема 2).

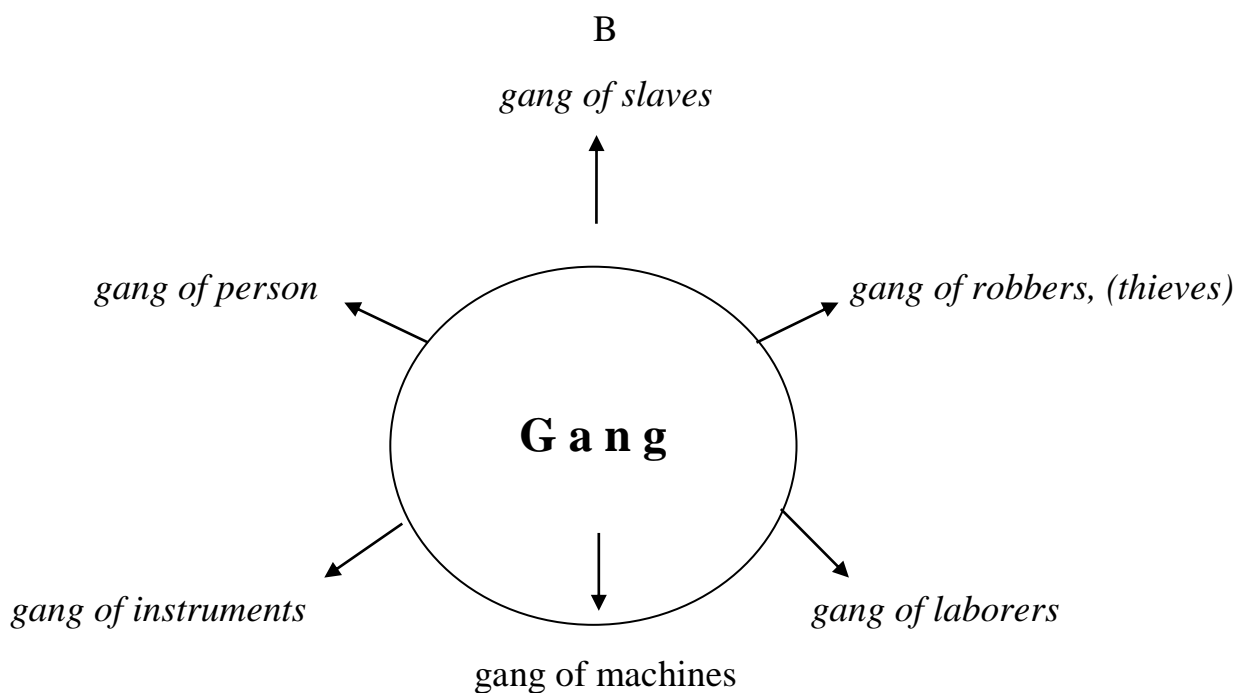

Схема 1. Радіальний діахронний тип зміни значення

де *company of workmen, slaves, or prisoners; acting or going about together, esp. for criminal purpose or one disapproved of by speaker* – група робітників, рабів, ув'язнених тощо, які перебувають разом та діють спільно.

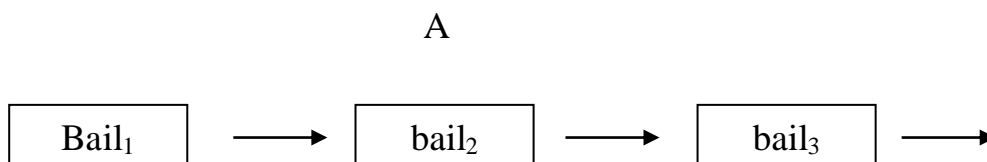

Схема 2. Ланцюжковий синхронний тип зміни значення

- *bail₁* – [old French – bail – custody] *security given to the court to obtain the temporary release of prisoner and guaranteeing his appearance at a designated time* – (юр.) застава, порука про тимчасове звільнення судом в'язня на поруки з гарантією з'явитися у зазначений час; *to grant / to set a bail* – звільняти арештованого під заставу;

- *bail₂* – *arched handle of a kettle, pail, or similar container* – дужка чайника, відра тощо; *вичерпувати воду (з човна); відкачувати воду (звільняти);*

- *bail*₃ – *in cricket, either of two pieces of wood that form the top of a wicket* – *хвіртка воріт (у крикеті), що має верхню вільно зафіксовану поперечину і може бути збитою ударом м'яча.*

Слово *bail* як сконденсоване явище має різні смисли, проте зберігає свій змістовий спільний компонент «звільнити когось, щось» під час вживання з іншими словами та постійно модифікується під їхнім впливом: 1) звільнити арештанта (на поруки); 2) звільнити (вичерпувати) воду з човна, щоб утриматись на плаву. В результаті аналізу спостерігаємо, що **в одного слова *bail* з'являються одночасно різні смисли.** З'ясування семантичних зв'язків, які існують між різними смислами, та мовний механізм *спричинення різних смислів*, на жаль, залишаються поза увагою дослідників [10, с. 63].

Відомо, що слово не називає предмет, а створює уяву про нього, яку ми називаємо денотатом. Отже, запам'ятовуємо головне не знаки, а денотати уявлення про ті чи ті об'єкти реальності, де смисл слова акумулює сукупність усіх психологічних фактів, що виникають у нашій свідомості.

Традиційно розмежування змісту полісемантичного слова відбувається у парадигматиці, лексичних зв'язках, у синтагматиці. Співвідношення думки з явищем або об'єктом дійсності передбачає розщепленість категорії мови з одним і тільки одним інваріантним змістом. Очевидно, будь-які теоретичні дослідження у лінгвістиці, як і в інших царинах знань, потребують апробації матеріалів, які би охоплювали різні ділянки реальності. Досі немає загальновизнаної теорії значення, яку б без заперечень сприймали усі лінгвісти, та яка була б настільки однозначною, що могла б розв'язати всі проблеми значення. Однак, аналізуючи його параметри, наведемо погляди відомих українських та російських мовознавців, які зосереджувались на ідеї неперервного характеру розвитку. Тобто еволюція смислових компонентів значення не може мати кінця, як і немає вичерпності складових атома [10, с. 65].

Отже, **семантику слова** треба сприймати лише сьогодні, у цю мить, з врахуванням досягнень людської цивілізації. Розвиток інформаційних

технологій, доступність комп'ютерної техніки й систем комунікацій спричиняє активне використання комп'ютерів в інтелектуальній праці людини. Інформатизація й комп'ютеризація стосуються життєвих інтересів, які пов'язані з розвитком інтелектуального потенціалу будь-якого суспільства. В технічній літературі чимало слів, які вживаються у значеннях, незафіксованих у словниках. Саме тому **по́ява технічних неологізмів** відбувається безперервно. Зупинимося на цьому явищі детальніше далі.

1.2. Неологізм: дефініція та функціонування

Впродовж останніх десятиріч в англійській мові, як і в багатьох інших, виникла велика кількість нових слів, що призвело до необхідності їх вивчення та опису.

Це в свою чергу, викликало появу зовсім нової галузі лінгвістики – **неології** – науки про неологізми, в сферу діяльності якої входить виявлення нових значень, аналіз факторів їх появи, вивчення засобів їх лексикографічної обробки (фіксація в словниках та затвердження значень).

Складаються різноманітні словники нової лексики, їх доповнення, додатки та пояснення до них, списки нових слів в Інтернеті [14, с.174].

Неологізми – (гр. *neos* – новий і *logos* – слово) – слова, а також їх окремі значення, вислови, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку й новизна яких усвідомлюється мовцями(загальномовні) були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські неологізми).

Мова збагачується не лише появою нових слів, а також позначенням нового за допомогою вже існуючих слів, що економить словотвірні зусилля мовців та забезпечує «спадкоємність знання, надійність комунікації між членами мовного колективу, зближує рівні мови, надає можливість навчання і самонавчання його членів» [11, с. 89]. Здатність позначати невідоме поняття через відоме представлена і в лексичному і в семантичному словотворі,

сутність якого полягає у використанні давно існуючого в мові слова для позначення нового поняття, вербалізації концептуального значення [Дзюбіна, с. 18]. Дзюбіна О.І. виокремлює наступні **фактори появи неологізмів**:

- старі слова повністю змінюють своє раніше існуюче значення;
- в семантичній структурі слова з'являється ще одне прирощення смислу.

Неологізми – це слова, словосполучення, абрєвіатурні позначення, що появляються на певному етапі розвитку та функціонування мови для позначення нових реалій та понять, актуалізація яких зумовлюється соціальними та територіальними чинниками, додає Погоріла А.І. [32].

Неологізми функціонують серед певної сфери носіїв мови і не завжди є зрозумілими поза її межами. Молодіжне мовлення характеризується різноманітністю, йому властиве сприйняття новизни. Нові тенденції у культурі, соціальний розвиток, технічний прогрес зумовлюють появу молодіжних об'єднань та угруповань. Молодіжне спілкування, як стверджує Глушак Н. [7, с. 333] це синтезована лексика різних молодіжних груп та індивідуальної молоді. Як і професійний жаргон ремісників минулого, він є певним засобом конспірації, умовною говіркою, яку розуміють тільки члени групи. Згодом окремі слова потрапляють у загальний мовний простір. Вони втрачають семантичну конспірованість і стають загальноживаними. Серед соціальних факторів, які мають вплив на інноваційні процеси в лексико-семантичній системі англійської мови, можна виділити вікову диференціацію носіїв англійської мови. Молоде покоління завжди знаходиться в центрі уваги будь-якого суспільства, яке зумовлюється його «потенційною» роллю і завжди існує проблема батьків і дітей. Часто одні і ті ж предмети реального світу отримують різні найменування відповідно до вікової градації комунікантів. Так, представники старшого покоління вживають слово *ice-box* у значенні *refrigerator*, *wireless* в значенні *radio*, в той час як підліток вживає відповідно *fridge* і *boombox*.

Наприклад: *He'll pig out (means to eat a lot) on whatever in the fridge, while listening to his boombox* [11, с. 90]. Сьогодні запитання молодого покоління можуть спантеличити старше покоління. Часом важко зрозуміти, чи їх намагаються образити, чи підлещують.

Наприклад, *Crump, you're Safa, wanna cotch my yard?* На щастя, задаючи це питання, молодик не має наміру нікого образити. Насправді, це комплімент і запрошення провести час разом [32, с. 209]

Неологізми називають ще лексичними інноваціями. Інновації – це новотвори, запозичення, а також включення і входження в мову, зумовлені перерозподілом значень у видах і жанрах мовлення; це і відродження слів і висловів з минулих епох [3, с.180].

Протягом однієї із своїх кампаній вчителі Великої Британії звернулися до лінгвістів із риторичним запитанням, чи б не хотіли вони вивчити нові слова. BBC News навіть створило сторінку, у якій подані найбільш поширені неологізми сучасної молоді та пояснення до них. До того ж кожен охочий може додати нове слово, яке зустрічалося йому протягом року. Серед них можна знайти:

dash – кинути щось із силою, жбурнути щось навмисне, щоб заподіяти шкоду. Напр.: *He dashed the book on the floor;*

off the hook – крутий, свіжий, той, що відповідає очікуванню.

(Фраза часто вживалася учасником реаліті-шоу «Big Brother», щоб висловити свою оцінку стосовно сусідів. *Those girls are off the hook.*

random – дивний, божевільний. Прикметник вживається відносно тих, хто живе неординарним життям і має нерозумне, дивацьке почуття гумору. Приклад із Urban Dictionary [13]: *Teen1: «Cheese!hahahaha» Teen2: «Wow!That'ssoooooorandom!»* (Часто вживається гравцями, чия гра нестабільна).

Козьмик А.А. стверджує, що для більш детальної номінації і характеристики молодих людей з'являється все більша кількість неологізмів. Найбільш загальним найменуванням молодого покоління в кінці ХХ століття було слово ***twentysomething***, яке означало молодих людей, яким в 90-х роках

XX століття було більше двадцяти років. «Today 20-somethings are often lumped together by the media as the slacker generation X» (U.S. News and World Report, Nov. 4, 1999). В цей час визначальним символом цього покоління є акронім *yuppie* (*young urban professional*), оскільки в цей час на перший план висувалися такі цінності, як чесність, підприємливість, професіоналізм, а даний неологізм якраз і означав людину із такими рисами. Слово *yuppie* виникло із сленгу. Йому передбачали недовге існування, так як слово було немилозвучною аббревіатурою. Не дивлячись на передбачення, воно витримало випробування часу, конкуренцію із близькими по значенню словами *yumpie* (*young upwardly mobile professional person*) і *yap* (*young aspiring professional*) і ввійшло в лексико-семантичну систему англійської мови.

Поширеним позначенням всього нового покоління молодих людей в 90-х роках XX ст. є неологізм *Generation X*, який підкреслює своєю семантикою, що молоде покоління в очах старших є незрозумілим.

Як відомо, сама буква X позначає щось невідоме: *Marketers know them and love them as Generation Y or the Echo Boom, a cohort that is more than 50 percent larger than the 45 million strong Generation X* (The New York Times, Sept. 22, 1999). Представники даного покоління отримали найменування *Gen Xer*, чи *Xer*. Серед цього покоління функціонували такі неологізми, як: – *homey* – людина, з якою Ви живете і якій довіряєте. *Come on homey, you can do it*; – *my bad* – моя помилка. *I'm sorry, that is my bad*; – *dis* – коротка форма слова «*disrespect*». *Why you be dissin' me?* З іншого боку, це покоління позначається неологізмом *Nexus Generation*. Слово *nexus* позначає зв'язок між старшим поколінням і більш юним представником англomовного суспільства, яке народилося в 80-х роках XX століття (слідом за поколінням, яке називають *Generation*), утворилося нове слово *Generation Y*. Буква Y наступна буква після X. Інша назва молоді, представники якої народилися в 80-х роках XX століття, – *Echo Boom generation*. За даними демографів в цей час спостерігається ще один бум народження дітей, подібний до того, який відбувся після Другої світової війни [32, с. 210]. Це ж покоління (*Generation Y I Echo Boom generation*) дуже часто стало позначатися

словами *PC Generation* комп'ютерне покоління, *Net Generation N-Gen* (покоління мережі), *Generation D* (цифрове покоління), так як в епоху росту електронних засобів масової комунікації з'являється новий тип молоді, яка має новий тип мислення, володіє новими знаннями в результаті тісного співробітництва із комп'ютером, який стає частиною цього електронного покоління. Одним із останніх позначень молоді, представники якої народилися на перетині століть, є словосполучення *millennial generation* [57].

Отож, **фактори, які спричиняють утворення неологізмів** можна поділити на такі групи:

1) **екстралінгвальний** – потреба дати назви новим предметам і явищам: *display, printer, e-mail, Winchester, CD-changer, e-tail, outsourcing*;

2) **інтралінгвальний** – для заміни попередніх найменувань новими, зумовленої різними чинниками – тенденцією до мовної економії, уніфікації номінативних моделей, виразнішого, точного найменування, експресивно-стилістичного оновлення, з причин соціально-політичного, евфемістичного характеру та інше, напр.: *compact* замість *compact disk*, *anime* замість *japanimation* [8, с .280] .

Неологізми – складний і неоднорідний масив лексики. Зосереджуючи увагу на хронологічному змісті поняття неологізм, або інновація, у роботі розглядаємо також нові загальномовні лексичні явища, що зародилися й вживалися в українській та англійській мові в попередній період. Крім того, зважаючи на брак в українській лексикографії словників нових слів і значень, непослідовну їхню фіксацію в матеріалах Лексичної картотеки Інституту української мови НАН України, точно визначити час появи тих чи інших нових лексико-семантичних одиниць часто досить складно. Поряд із загальномовними неологізмами виникає також потреба розгляду індивідуально-авторських утворень [4, с.12].

Розрізняють також синонімічні неологізми, що по-новому передають ставлення мовця до вже відомих понять, явищ, предметів, виділяючи в них своєрідну, досі не відому чи не помічену особливість, рису, грань. До них

можна віднести такі слова, як: *computernik* – програміст, *computerese* – мова програмування, жаргон спеціалістів з комп'ютерознавства, *squaerial* – той, що має квадратну форму [16, с.150].

Збагачення словника відбувається також завдяки процесові зміни семантики ряду відомих лексичних одиниць, тобто за рахунок семантичних неологізмів. Майже ніколи неологізми не творяться заново, з невідомих у мові елементів. Найчастіше використовуються відомі слова, семантичний компонент яких (семами) виявляє потенційну здатність до переносного вживання, а згодом усталюється як переносне самостійне значення, пор: *hacker* – програміст – фанатик, комп'ютерний зломщик, *memory* – системні витрати.

Досить інтенсивно продукуються в українській та англійській мові й індивідуально-авторські неологізми, чи, як ще їх називають, okazіоналізми. Їх варто розглядати як складне явище системного (реалізація словотвірних можливостей, закладених у системі певної мови) і асистемного (ненормативність, функціональна й експресивна зумовленість, створення для ситуативних потреб) характеру. Як правило, це позанормативні периферійні лексичні елементи, створені переважно зі стилістичною метою – увиразнення якоїсь ситуації, образу, фрагменту дійсності, на що вказує контекст. Основна сфера функціонування таких одиниць – художній та розмовний стилі, рідше – публіцистичний стиль. Досліджуваний період (початок ХХІ століття) характеризується збільшенням кількості індивідуально-авторських okazіоналізмів у суспільно-політичній лексиці. Це зумовлено взаємодією позамоовних і внутрішньомовних чинників. Функціонуючи в мові сучасної публіцистики, okazіоналізми виконують номінативну, когнітивну, експресивно-оцінну функції [11, с.68].

1.3. Класифікація неологізмів

У сучасній лінгвістиці спостерігаються не тільки різні погляди вчених на неологізми, але й нетрадиційні класифікації цих лексико-семантичних одиниць [12]. Враховуючи те, що новизна може стосуватися або лише семантики слова (новація за змістом), або тільки його матеріальної форми, або одночасно і змісту лексеми, і її форми, розрізняємо такі типи неологізмів (неолексем):

1. Власне неологізми – слова, що характеризуються абсолютною новизною як щодо форми, так і щодо змісту. Цей матеріал засвідчує, що в українській мові початку ХХІ ст. значну групу становлять одиниці, які лінгвісти називають ще матеріальними неологізмами. Насамперед це пов'язано зі зростанням необхідності для суспільства дати найменування новим реаліям і поняттям, що виникли в зв'язку з динамічним розвитком соціально-політичного, економічного, науково-технічного, культурного життя, побуту як у світовому масштабі, так і в межах України. До таких «слів-свідків» аналізованої доби можна, зокрема, віднести лексичні одиниці на зразок: *cyberspace* – кіберпростір (Поняття описує віртуальний простір, в якому циркулюють електронні дані всіх комп'ютерів світу.); *netiquette* - НЕТикет – правила мережевого етикету, *CD-changer*.

2. Новоутворення – слова, що відзначаються новизною форми. У них відомі морфеми виступають у незвичних поєднаннях, утворюючи слова із зовсім новими значеннями. Проведений кількісний аналіз (понад 3000 слів) дає підстави твердити, що такі одиниці становлять домінуючу за обсягом і своєрідну групу. Ілюстрацією можуть служити лексичні утворення: *audiophile* «той, хто любить та колекціонує аудіо носії», *teleshopping* – телешопінг (роздрібна торгівля за допомогою засобів масової комунікації замовлення товару за зразками по телефону), *e-teil* – програма вибору товару за допомогою Інтернету.

3. Трансформації – слова, у яких нова форма поєднується із значенням, яке передавалося іншими лексичними засобами. Власне, це синонімічні

неологізми, які становлять у сучасній англійській мові кількісно обмежену групу. Вони з'являються в мові здебільшого з метою надання більшої емоційності найменуванням предметів чи осіб, які мали до цього стилістично нейтральну назву. Такі одиниці відображають тенденцію до активізації вживання експресивніших форм, до необхідності вдосконалення мовного механізму. У ХХІ ст. у мові досить активно вживаються лексеми: *wow* – клавіша знаку оклику; *what* –клавіша знаку питання.

4. Семантичні неологізми – слова, у яких нове значення передається формою, наявною в мові. Серед таких одиниць доцільно виділити два різновиди:

а) слова, що повністю змінюють своє значення, втрачаючи всі властиві їм раніше;

б) слова, у семантичній структурі яких виникає ще один лексико-семантичний варіант (ЛСВ) при збереженні всіх попередніх. Тому, можна стверджувати, що серед семантичних інновацій досліджуваного періоду переважають одиниці другого типу [26, с.115].

Якщо порівнювати українську мову та англійську, то в українській мові частіше зустрічаються неологізми, створені за допомогою абрєвіації та за наявністю певних моделей, наприклад:

1) Порівняно нове явище у лексичному розвитку мов – **абрєвіатури**. Позитивною рисою цього виду лексики є те, що та сама кількість інформації передається набагато меншою кількістю знаків, ніж у текстах без абрєвіації. *CALC* – обчислюваний спосіб розміщення в базі даних; *FCB* – блок керування файлом; *DPM* – адміністратор обробки даних.

Потрібно дотримуватися норм, які впорядковують використання складноскорочених слів у різних стилях мовлення. Надуживання абрєвіатурами робить мовлення штучним, незграбним, а то й незрозумілим [15, с. 19].

2) Велику популярність у комп'ютерній мові мають **усічені** слова: *комп* (замість комп'ютер), *проги* (замість програми), *вінди* (програми Windows).

Також окремо виділяють так звані **фонологічні** неологізми. Фонологічні неологізми утворюються з окремих звуків. Вони представляють собою конфігурації звуків. Такі слова інколи називають «штучними». До групи фонологічних неологізмів ми умовно відносимо нові слова, утворені від вигуків. Наприклад: *to buzz* – означає *виснути, дзижчати*. Слово *to zap* – *стріляти, вдарити в зуби* (у прямому і переносному значеннях) спочатку використовувалося як вигук у коміксах для передачі в графічній формі звуку космічної зброї. Або ж *qwerty* – це розмовна назва клавіатури друкарської машинки, яка утворилася з перших букв верхнього рядка стандартної друкарської машинки *Q, W, E, R, T, Y*.

Такі неологізми мають найвищий рівень конотації новизни і можуть бути віднесені до «сильних неологізмів». Високий рівень їх новизни пояснюється незвичністю та свіжістю їх форм [17, с.70].

Як вже зазначалось, поява неологізмів тісно пов'язана з розвитком новітніх технологій, а саме комп'ютерної техніки. Такі неологізми можна поділити на декілька семантичних груп:

1) Слова, які означають типи комп'ютерів та їх структуру. Наприклад: *multi-user* – *комп'ютер для декількох користувачів*; *hardware* – *частини комп'ютера*; *software* – *програмне забезпечення*; *software* – *гумові технічні вироби*.

2) Лексичні одиниці, які позначають поняття, пов'язані з роботою на комп'ютерах: *to trouble-shoot* – *відремонтувати комп'ютер*; *to blitz out* – *знищити частину даних в пам'яті комп'ютера*.

3) Велика кількість неологізмів, пов'язана з використанням комп'ютера, створюється за допомогою скороченої форми *tele*. Наприклад: *telepost* – *місце в будинку, де знаходиться комп'ютер*; *telebabanking*, *teleshopping* – *фінансові або торгові операції за допомогою комп'ютера*. Використовуються і інші типи лексичних одиниць: *dial-a-meal*, *dial-a-taxi* – *замовлення через комп'ютерну сітку по телефону*.

4) Відносно новою семантичною групою можна вважати неологізми на космічну тематику: *cyberskills – комп'ютерні над можливості; cyberage – сьогодення ера високих технологій*.

5) В образотворчого мистецтва відбувається процес експериментування, створюються нові манери письма і стильові прийоми: *ABC art – мистецтво, яке спрощує і роз приділяє на елементарні частини колір та форму; Op art – мистецтво, в якому використовуються оптичні ефекти*.

6) В сфері кіно. Телебачення та відеотехніки також з'явилося багато нових технічних засобів, наприклад : *chat show – інтерв'ю зі знаменитістю на ТВ; kidvid – програми для малюків* [18, с. 170].

Електронна енциклопедія «Wikipedia» подає таку класифікацію: **протологізм** та «buzzword» (базворд). Протологізм – це слово, створене з надією на те, що воно буде широко застосоване і увійде у мову. Успішний протологізм стає неологізмом. Неуспішний протологізм стає **палеологізмом** (слово, яке вважається неологізмом, але давно увійшло в мову). Сам же протологізм можна вважати або ж протологізмом, або ж неологізмом.

Базворд – (також «модне», «популярне» слово) це ідіома, часто неологізм, яка зазвичай використовується серед людей, які мають відношення до політики, управління, техніки та менеджменту. Такі базворд часто зустрічаються, але їх значення залишається неясним. Зазвичай базворд спрямовані на створення враження від отриманих знань для широкого кола людей. Вони як правило не суперечливі і всезагальні. Від жаргону базворд відрізняються тим, що їх функцією є підсилення або пониження значення, в той час коли технічний жаргон (в ідеальному своєму значенні) має лише технічне значення, хіба що для спеціалістів. Базворд може потрапити в словники, а може й ні. Якщо ж такі слова і потрапляють до словника, то їх значення можуть не збігатися зі звичними.

Окрім цього електронна енциклопедія «Wikipedia» виділяє так звані ретроніми (retronym). **Ретронім** – це слово або фраза, створене для позначення

старого предмету або поняття, чію назву почали використовувати для чогось іншого. Слово «ретронім» - це неологізм, який вперше вивів Френк Манківіч, а популяризував його Вільям Сефає в 1980 році в газеті «Нью Йорк Таймс». Багато таких ретронімів утворено із удосконаленням різноманітних технологій.

Виділяють також так звані **nonce word** (слово абсурд). Такі слова утворюють для певного випадку, щоб надати певного літературного ефекту [35].

Поява й існування неологізмів виправдана лише тоді, коли є потреба у виконанні певної називної або художньо-зображувальної функції. Коли такої потреби немає, новотвір зайвий і позбавлений перспективи закріпитися в лексичному складі мови. Не прищеплюються в мові ті неологізми, що не відповідають її лексичній системі, граматичній будові або фонетичними закономірностям.

1.4. Оказіоналізми як різновид новоутворень у лінгвістиці

У лінгвістичних дослідженнях існують різні назви і терміни для визначення нових словотворень у мовленні та мові, сформованих *ad hoc* – для конкретного випадку. Одні автори називають такі слова оказіоналізмами (В.Г. Ликов [25], М.С. Ретунська [34]) від латинського *occasio, onis f* – випадок, інші – *ефемеризмами* (В.Г.Гак [новые слова]) від древньогрецького *έφ* - для, на + *ήμερα* - день – одnodенний [5]. Потенційними словами такі одиниці називають А.І. Смирницький [37], Е.М. Медникова [28], індивідуально-авторськими словами В.В. Лопатин [24].

Потенційними словами вважаються такі мовленнєві одиниці, які можуть створюватись за мовними моделями високої продуктивності, а також слова, які виникли за такими моделями, але ще не ввійшли в мову. В.Г.Гак називає такі слова «формальними неологізмами» [5, с.17]. Оскільки між потенційною лексикою та оказіоналізмами не існує усталеної чіткої межі, то в нашому дослідженні під загальною назвою **соціально-політичні оказіоналізми** (далі –

СПО) розглядатимуться і потенційні слова соціально-політичного змісту. Оказіоналізми створюються в мовленні і лише в окремих випадках (слова, які є результатом індивідуальної творчості письменників, слова, які створені для стилістичного ефекту), фіксуються в словниках і можуть стати неологізмами на якийсь період часу, а потім з плином часу і під впливом внутрішньомовних доцентрових сил і ПМ – позамовних чинників, якими є, очевидно, не стільки новизна зовнішньої чи внутрішньої форми слова, скільки потреба практичного вжитку, проходять своєрідну соціалізацію і закріплюються в мові. Під соціалізацією слова ми розуміємо підвищення частотності його вживання в певних соціумах, верствах і колах суспільства, згрупованих за родом занять, інтересів, культури тощо. «У мові, як правило, закріплюються не всі оказіоналізми. Певна частина їх у кращому випадку стає словами-свідками епохи, словами-ключами». Переважна більшість з них виходить з вжитку взагалі і з часом стає маловідомим застарілим словом. Багато СПО та і соціально-політичних неологізмів (далі – СПН), які були зареєстровані в словниках, залишились якраз такими словами-свідками в газетно-журнальних текстах і словниках того діахронного зрізу суспільно-політичної лексики яка розглядається нами. До таких належать СПН та СПО, пов'язані з власними іменами політичних діячів, з територіальними назвами місць політичних подій, із скороминущими соціально-політичними явищами, напр.: *post-Lewinsky*, *Nixonomics*, *Muhahedeen*, *Klan-style*, *Watergate*, *Zhdanovism*, *Balkanization*, *Sovietology*, *Iraqification* та ін. Наведемо окремі приклади СПО в мікроконтексті журналу «Newsweek»: «*If Russia had no nukes, Boris Yeltsin would probably not have been soaking up the sun at last week's G-8 summit*» [Newsweek, May 25, 1998, p.27]; «*He (Freddy Libeba) was planning to help old Mobutists retake power*» [Newsweek, May 25, 1998, p.28]; «*...learn the virtues of second-strike capability and appreciate the bleak logic of mutual assured destruction (MAD)*» [Newsweek, May 25, 1998, p.21]; «*...Pakistan's use of Muslim-extremist guerillas to fight in Kashmir*» [Newsweek, June 1, 1998, p.5]; «*...the starker post-cold-war threat: that*

«loose nukes» could end up in the hands of what one U.S. official last week called «no-goodniks» [Newsweek, May 25, 1998, p.20].

Вивчення СПН і СПО в діахронному плані дає підстави вважати, що в мову ввійдуть саме ті небагаточисленні слова, які мають менший ступінь незвичності форми. З'явившись у мовленні, вони виконали номінативну та стилістичну функцію і відбили словотвірні процеси своєю СМ. Так, різні прояви соціальної та політичної активності окремих громадян США (ПМ чинник) і пошуки нових способів згуртування певних кіл населення викликали появу в мовленні СПО з другим компонентом -in (ВМ чинник). Але вже сьогодні очевидно, що не всі ці СПО були і будуть зареєстровані навіть у словниках неологізмів. Крім цього, такі слова все рідше функціонують у мовленні.

Визначимо тепер основні лінгвістичні параметри СПН у порівнянні з СПО в плані дихотомії «мова – мовлення». В основу визначення цих параметрів були покладені ознаки okazіонального слова, які виокремлені А.Г.Ликовим [25]. Проте у нашому дослідженні проводиться диференціація між okazіоналізмом і неологізмом, а не загальноновживаним (традиційним) словом. Відмінності СПН від СПО такі: 1) СПН – явище мови, СПО – явище мовлення, тобто СПН є лексичною одиницею мови, а СПО є лексичною одиницею мовлення; 2) СПН співвідносні з історичним часом. Їхній перехід у загальноновживані слова носить процесуальний характер. У зв'язку з таким твердженням доцільно навести висловлювання О.М.Мороховського, який вважає, що поодинокі окремі інновації тільки тоді стають фактом мови, коли відбувається їхня акцептація мовним колективом. Саме ж акцептація навіть при можливій швидкості її проходження «є не актом, а процесом, який має певну діахронічну протяжність». СПО є безвідносні до часу, а їхня поява і можливий перехід у неологізми, а потім у загальноновживані слова, носить не процесуальний характер, а характер актуальних одноразових вкраплень, які необхідні в ситуації ad hoc; 3) для СПН критерій наявності (відсутності) їхнього автора (творця) не є суттєвим. СПО мають авторський характер, тобто критерій

авторства СПО виявляється суттєвим; 4) СПН мають дифузні (нечіткі) межі, які відрізняють їх від загальноновживаних слів. СПО мають чітко окреслені межі, які відділяють їх від загальноновживаних слів; 5) СПН мають позатекстове (словникова дефініція значення) і текстове значення; 6) основна ознака СПН – його новизна, яка зв'язана з конкретним відрізком часу та новизною денотату. Основна ознака СПО – незвичність форми (нетрадиційне поєднання морфем, компонентів слів тощо); 7) новизна СПН зникає з часом, і вони стають загальноприйнятими словами, а згодом навіть архаїзмами, напр.: *Bolshevize, druzhinnik, Brezhnev Doctrine, Cubanologist, domino theory, Friedmanite, Jewish Princess, freezenik* і т.п. Новизна СПО зникає з часом, а незвичність форми залишається, напр.: *automania, ayatolocracy, Clintonomics, Cartergate, buzzaholics, Eurocommunism, Euroshima, Forddom, pollutician*, і т.п. Названі відмінні ознаки СПН і СПО становлять одну з форм вияву дихотомії «мова-мовлення» в системі АВМ. Крім цього, лінгвістичне явище дихотомії виявляється в диференціації СПН і СПО таким чином: усі СПН, які ввійшли в мову (в ядерні, центральні сфери лексики), можуть бути в мовленні, але не всі СПН, які є в мовленні (у маргінальних, периферійних сферах лексики), ввійдуть до основного лексичного складу мови (у ядерні, центральні сфери лексики). Розмаїття ознак СПН і СПО свідчить про складність і важливість вивчення подібних слів, а також допомагає вяснити їхню суть і специфіку форми і змісту. Одна відмінна ознака не може бути вичерпною у визначенні СПН і СПО, тим більше в їхній диференціації як лексичних одиниць мови та мовлення.

Залежність неологізму від чинника часу полягає в тому, що через певний період новизна слова не відчувається, і чим частіше слово вживається, тим швидше воно втрачає, так би мовити, свіжість, новизну, напр.: *youthquake, whitey, welfarist, ufologist, triggerhappy, stagflation, technophobia* і т.п.

Залежність окаяоналізму від чинника часу полягає в тому, що власне з моменту утворення в мовленні слово є окаяоналізмом. Чи залишиться цей окаяоналізм маргінальним ефемерним утворенням, чи продовжуватиме

відтворюватись у мовленні і ввійде до основного лексичного складу мови – передбачити в синхронному плані видається неможливим. Це залежить від узуалізації та акцептуалізації цих слів мовцями – носіями мови і лексикалізації СПО. Проте, не викликає сумніву той факт, що СПО є результатом свідомого мовленнєвого акту адресанта, який створює ці слова для відображення ПМ явищ і процесів і нерідко з метою підвищення апелятивно-експресивної функції соціально-політичного тексту, який призначається адресату. СПО створюються спонтанно, несподівано як за традиційними словотвірними моделями, так і за незвичними комбінаціями морфем з метою компактності, лаконічності, експресивності і т.п.

Виходячи з фактичного матеріалу, ми, слідом за А.В.Янковим [46] виділяємо такі три групи СПО: 1) СПО, створені за традиційними словотвірними моделями і ще не зареєстровані в словниках неологізмів напр.: *wageable, econometric, Rasputinize, Islamization, Reaganaut, Russification*; 2) СПО, утворені за зразком конкретного слова, напр.: *Teddycrat (bureaucrat), Rambomania (dipsomania), Dukenomics (economics), Homerica (America), eagle freak (ecofreak)*; 3) СПО, скомпоновані нетипово, напр.: *good-guy-nigh-on-superman, Nixon-the-crook, a-curse-on-both-your-houses, slash-and-burn politics, spy-in-the-sky problems*.

Отже, ми переконуємося, що ідентифікація СПН і СПО виявляється складною через співвіднесеність і залежність лінгвістичних термінів *неологізм* і *оказіоналізм* від ПМ чинників – часу та сприймання – несприймання носіями мови.

Таким чином, **соціально-політичні оказіоналізми** це насамперед мовленнєві конкретно-ситуативні, створені за традиційними (але в своєрідному поєднанні компонентів) або ж нетрадиційними (новими словотвірними моделями) слова, які ще не лексикалізовані у мові. Однак, вони використовуються для нової назви позамовних явищ соціально-політичних явищ і процесів, а також для стилістичної експресії та економії засобів вираження. Це нас переконує в тому, що вивчення СПН і СПО в плані

структура-семантика-функціонування, тобто встановлення словотвірної моделі, виявлення словотворчого потенціалу мови та аналіз особливостей функціонування в соціально-політичних текстах дає можливість простежити певні внутрішньомовні тенденції, закономірності віддзеркалення позамовних явищ у мові та мовленні.

1.5. Шляхи утворення неологізмів

Неологізмами є ті слова, котрі утворюються за прикладами вже існуючих у мовній системі слів. Мова йде про словотвір, про такі регулярні словотворчі процеси як: *конверсія, афіксація, компресія, аббревіатура, деафіксація, основоскладання, відокремлення значень*. Розглянемо їх докладніше.

1. Конверсія, як спосіб творення нових слів шляхом деривації значно знизив свою активність і поступається всім іншим способам словотворення. Тут основною моделлю продовжує залишатися $N - V$, за якою утворюється велика кількість нових термінів *to leaflet* – робити листівки; *to file* – редагувати документи.

Як і на попередніх етапах розвитку мови, утворення іменників від дієслів в наш час менш продуктивне. Як відомо, це пов'язано з тим, що в англійській мові іменники легко утворюються від дієслів шляхом афіксації. Велика кількість нових іменників утворюється шляхом конверсії від прикметників.

Загальна схема семантичних змін при утворенні дієслів від іменників (неживих істот) може бути представлена як: приглушення семи «предметність» та додавання семи «діяти за рахунок предмета», яка стала стержнем нового значення. Наприклад: *to cassette* – ставити касету в магнітофон; *to computerize* – обчислювати або обробляти за допомогою ЕОМ.

При утворенні іменників від прикметників на семантичному рівні відбувається приглушення семи «якість» і додавання семи «предмет», яка стає центром значення субстантивованої одиниці, наприклад: *acrylic* – акрил

(синтетичний матеріал). Таким чином, при конверсії відбувається розширення змісту поняття (додаються нові семи) [10,с.23].

2. Афіксальний спосіб творення неологізмів. Афіксальні одиниці, як правило, складаються цілком в руслі англійських словотворчих традицій. Їх морфологічна структура і характер мотивації значення ускладнюється уявленнями носіїв англійської мови про звичайне і стандартне слово. Тому поява похідних неологізмів свідомо помічається носіями мови тільки тоді, коли вони усвідомлюють новизну значення слова.

Афіксальні одиниці складають 24% всіх новоутворень і в незначній мірі поступаються складним словам. Однак ніколи ще в історії англійської мови кількість афіксів не була настільки багатогою та різноманітною, як в наш час. Всього за останні 20 років в утворенні нових слів було використано 103 суфікси: *-ability – able, – ac, – acu, – age, – ance, – ant, – ate, – ative, – ed, – ee, – er or, – ery, – ing, – ion, – ional, – ish, – ism, – ist* та багато інших. В утворенні нових одиниць активну участь беруть напівсуфікси: *-athon, -gate, -friendly, -aoholic, -pedia* та ін. Наприклад : *storage – пам'ять, запам'ятовуючий пристрій, пристрій для збереження інформації; perforate – перфорувати, localization – місцезнаходження; computerizable – який піддається комп'ютерній обробці.*

Префіксальні новоутворення не такі багаточисельні, хоча кількість префіксів та напівпрефіксів перевищує кількість суфіксів та напівсуфіксів. Серед префіксів переважають одиниці латинського походження: *a(n)-, aero-, agri-, anti-, audio-, Euro-, extra-, flexi-, poli-, porno-, post-*, та ін. Наприклад: *antibugging – захисне програмування; extranet – інторосітка; postbyte – пост байт; flexing – зондирування; flexowriter – флексорайтер; audio jack – гніздо для підключення навушників; antimode – антимода* [8,с.69].

Серед найбільш продуктивних префіксів слід відмітити: *anti-, co-, de-, non-, post-, pre-, ne-, sub-, in-*. Найбільшою мірою новизни володіють одиниці, створенні за допомогою нових афіксів та напівафіксів, таких як: *-on, -ase, -sol, -nik, -manship, -eco, -mini, -maxi, -mega, -eine, -oholic, -dial, -a, -flexi,* і т.д.

Наприклад: *teleshopping* – робити покупки за допомогою комп'ютера і телефона; *telebanking* – фінансова організація, яка дозволяє клієнту робити банківські операції через комп'ютер; *non-DOS disk error* – помилка через встановлення несистемного диску; *co-location* – близьке місце розташування; *megacell* – мегасота; *megaprogramming* – програмування на високому рівні абстракції; *megacycle computer* – обчислювальна машина магагерцевого діапазону; *megapixel image* – меганіксельне зображення [17, с.23].

Інколи спостерігається протилежний процес – напівафікс служить базою для утворення іменників чи прикметників. Наприклад, іменник *taxi* – щось дуже велике, утворився від напівафікса *maxi* – шляхом конверсії. Наприклад: *taxims* – правила, принципи; *maximize button* – кнопка «розвернути».

Як і всі інші елементи мови, афікси піддаються змінам і розширенню значення. Змінам піддалися словотворчі елементи *anti-*, *super-*, *counter-*. До значення *anti* – «протидія» додалось нове – «те, що складається з антиречовини: *anti-bug*, *anti-fuse*, *antiphase*. Таким чином, сучасний стан афіксальної системи характеризується появою нових афіксів та напівафіксів, нових значень афіксів і варіантів (відтінків) значень, нових моделей неологізмів та обмежень на їх вживання .

3. Основоскладання. За останнє десятиліття його роль значно зросла. Серед складних неологізмів в цілому переважають двокомпонентні одиниці. Основними моделями продовжують залишатися моделі $N + N - N$; $A + N - N$. Серед нових складних одиниць – іменників можна відмітити такі: *memory bank* – група блоків пам'яті; *computer running* – включений комп'ютер; *autoload cartridge* – кільцевий замок бобіни; *memory resident* – резидентний в пам'яті [9, с.323].

4. Відокремлення значення – виділення слова в одному зі значень в самостійну словникову одиницю. Відокремлення значення відбувається при зникненні семантичного зв'язку між утвореним і початковим значенням. Наприклад, іменник *a ton-* тонна (раніше мав написання *tun*) . Іменник *pound-* фунт стерлінгів виникнув в результаті відокремлення значення міра ваги.

Пізніше це значення відокремилось після того, як замість срібла, фунт якого був грошовою одиницею, в якості грошей почали використовувати золото, яке відрізнялось від срібла за вагою. Відокремлення значення – особливе явище схоже з іншими способами словотворення лише по кінцевому результату. А саме: так як і при дії інших способів, при відокремленні значення утворюється нова словникова одиниця. Наприклад: *toner* – *барвник*, який використовують в лазерних принтерах.

Серед нерегулярних способів утворення морфологічних неологізмів найбільш продуктивним в останні десятиліття є **скорочення**, які відбивають тенденцію до раціоналізації мови, до економії мовних зусиль. Не дивлячись на те, що скорочення становлять лише незначний відсоток від усієї кількості неологізмів, їх число постійно зростає [16, с.161], а тому великого значення набуває функціонування неологізмів у міжкультурній комунікації. Саме для цього необхідно віднайти адекватні шляхи їх перекладу на цільову мову. Звернімося до таких шляхів у наступному підрозділі.

1.6. Інтернет-сленг як спосіб творення комп'ютерних неологізмів

Біля 30 мільйонів людей у всьому світі різних професій та різних соціальних груп кожен день користуються Інтернетом в режимі on-line і з кожним днем ця кількість зростає. Але що об'єднує усіх їх, адже користувачами всесвітньої павутини не є лише науковці чи дизайнери, музиканти чи вчителі, а представники усіх верств населення, які активно спілкуються між собою щодня, щогодини, щохвилини. А таке обширне спілкування, яке відбувається, загалом, писемною формою, не могло не вплинути на мову. Саме економія часу, прагнення користувачами Інтернету виділитись та створили свою власну мову сприяло створенню Інтернет-сленга [66] .

Інтернет-сленг – це сленг, створений користувачами всесвітньої мережі Інтернет для міжособистісного спілкування, який являє собою особливий пласт лексики та набір спеціальних графічних символів. Даний сленг створюється з

метою економії часу під час набирання слів на клавіатурі, характеризується яскраво вираженим емоційним забарвленням та обумовлений використанням для неофіційного виду спілкування на різні тематики учасниками всесвітньої павутини [62].

Розглядаючи саме поняття сленг (англ. slang), його можна тлумачити наступним чином: 1) те ж, що й жаргон (у сучасній літературі, переважно, стосовно англосовітних країн), 2) сукупність жаргонізмів, що відбивають грубувато-фамільярне, а іноді гумористичне ставлення до предмета мовлення.

Сленг використовується переважно в умовах невимушеного спілкування. Сленг складається із слів та фразеологізмів, які виникли і початково використовуються в окремих соціальних групах, що відбиває ціннісну орієнтацію цих груп.

Спостерігаючи передумови створення англійського сленгу, можна зазначити, що він народжувався і народжується в межах самої англійської мови, у різних соціальних сферах та вікових групах як прагнення до стислості, виразності, як бажання по-своєму назвати предмет або його властивості. У молодіжних колах, де сленготворчість особливо поширена, крім усього іншого проступає ще й явно виражене прагнення відокремитися від світу дорослих, «зашифрувати» свою мову, а також бажання просто збаламутити дзеркальну гладь респектабельної англійської мови [73].

Психологічною основою виникнення сленгу у певних соціальних колах є бажання бути дотепними, прагнення вразити співрозмовників свіжістю та яскравістю висловлювання, виявити зневагу або байдужість до предмету висловлювання, уникнути звичних, затертих слів та виразів [78].

Значно розквітає обширне утворення сленгу у періоди соціальних змін, економічних і культурних зрушень, коли відчувається нагальна потреба іменувати те нове, із чим доводиться зустрічатися щодня. Так, ми бачимо, що глобалізація інформаційних комп'ютерних технологій та поява всесвітньої мережі Інтернет найбільше вплинуло на мову, яка в свою чергу відреагувала створенням значної кількості Інтернет сленгу.

Таким чином, під сленгом розуміють різновид розмовного мовлення, що оцінюється суспільством як підкреслено неофіційне. При цьому сленгу властиво запозичувати одиниці жаргонів, метафорично переосмислюючи і розширюючи їхні значення. Маються на увазі різновиди мовлення зі штучно завищеною експресією, мовною грою, мовною неологією. Останнім часом термін «сленг» вживають активніше, ніж «жаргон». Таке явище можна пояснити впливом двох факторів:

- на сьогоднішній день англійська мова у світі починає домінувати, тому вживають англійський відповідник;
- інколи мовці використовують слово «жаргон» на позначення грубої, невитонченої мови, тому на позначення соціального варіанта мови вживають термін «сленг» [71].

Розглядаючи Інтернет-сленг слід відмітити його найважливіші функції. Сучасна дослідниця Інтернет-комунікації Виноградова В. Н. відмічає наступні:

1. Комунікативна функція. Характерною особливістю сленгу взагалі вважається функція засекречування. Стосовно ж Інтернет-сленгу, то тут спостерігається достатньо складне відношення до вказаної функції. З одного боку, тексти з Інтернет-сленгом малодоступні, «загадкові» для осіб, які не знайомі з ним. У цьому значенні Інтернет-сленг нібито частково реалізує задачу засекречування. Проте навряд правомірно стверджувати, що він «створювався» саме для цієї мети. З іншого боку, головною метою спілкування у глобальній мережі є економія часу, що і стало рушійною силою для створення Інтернет-сленгу.

2. Фатична (контактновстановлююча) функція. Спілкування в Інтернеті обумовлено дистантним характером та, переважно, письмовою формою спілкування. Тому, для його носіїв вона виявляється в створенні опозиції «свій» – «чужий» та в ідентифікуванні «своїх». Контакт встановлюється, або не встановлюється залежно від волі та бажання адресата. Регулювання засад спілкування відбувається за допомогою Інтернет-сленгу. Саме використання хоча б декількох лексичних одиниць Інтернет-сленгу в процесі комунікації

служить умовним паролем, після якого співрозмовник знаходить готовність, або неготовність до подальшого спілкування.

3. Емоційно-експресивна функція. Вона полягає в тому, щоб внести емоційне забарвлення в семантику сленгових одиниць Інтернет-мовлення. Оскільки головною ознакою Інтернет-спілкування є саме письмова, а не усна комунікація, Інтернет-сленг повинен яскраво відображати емоції та почуття співрозмовників за умовою економії часу [78].

Загалом, світ Інтернет-сленгу являє собою спілкування саме у режимі реального часу, але у віртуальному просторі (ISQ, форуми, чати, електронна пошта в Інтернеті). Тому, сленг англомовного Інтернету – це дещо змінене написання англійських слів та виразів, зазвичай, для того, щоб швидше набирати слова на клавіатурі.

Інтернет-сленг постійно еволюціонує, щось відкидається та скорочується, а щось приймається інтернетним співтовариством, перетворюючи, таким чином, Інтернет-мовлення в щось дуже коротке, містке, але разом з тим зрозуміле, адже головне завдання Інтернет-сленгу – максимально наблизити швидкість письмової фіксації мови до швидкості усного мовлення, зберігаючи, при цьому, емоційно-експресивне забарвлення повідомлення. Тому, надалі, розглянемо основні принципи утворення Інтернет-сленгу.

Отже, найголовнішою рисою Інтернет-сленгу є прагнення скоротити час набору слів під час спілкування. Так слово замінюється однією літерою, яке звучить так само як і саме слово, наприклад: *u* замість *you*, *r* замість *are*, *c* замість *see*, *y* замість *why*, *v* замість *we*.

Потім, щоб не писати довгі слова, створилися різноманітні скорочення даних слів, або написання символів з таким самим звучанням, такі як: *any1* замість *anyone*, *b4* замість *before*, *2nite* замість *tonight*, *ta* замість *thank you*, *cu* замість *see you* *w8* замість *wait*, *2moro* замість *tomorrow* тощо.

Ще одна особливість Інтернет-сленгу, яка спрощує набір слів на клавіатурі під час розмови в реальному часі у віртуальному просторі – написання всіх слів, без винятку, включаючи власні імена та займенник *I* (я), з

маленької літери. Великі літери використовуються лише для вираження особливого емоційного відношення до предмету мовлення: *u REALLY come from australia? WOW!* [71, с. 2-5].

Характерною особливістю сленгу в Інтернеті є максимальне наближення письмової мови до усної розмовної, а тому у дієсловах, які закінчуються на *-ing*, остання літера *g* упускається, а замість неї ставиться апостроф, наприклад: *travelin', gettin', doin'* тощо. Таким чином іде імітація усного мовлення. Значно розповсюджене написання в словах літери *z* замість *-s, -es*. Наприклад: *2 many billz*, що означає *I have too many bills*. Також, для вираження емоцій та надання повідомленню експресивності, літери в словах розтягуються, так *HEYUUU BILLLL* замість простого стандартного привітання. Таким чином спостерігається саме прагнення користувачів Інтернету виділитись та виділити свою мову спілкування [74].

Такі соціолекти як *dunno (don't know)*, *wanna (want to)*, *gonna (going to)*, *lemme (let me)*, *kinda (kind of)*, *lotta (lot of)*, *gotta (have (got) to)*, *gimme (give me)* широко використовуються в Інтернет-спілкуванні. Але, правомірно, їх можна назвати сленгом, оскільки в Інтернет-мовленні вони використовуються саме для стислості тексту та виконують головну роль Інтернет-сленгу – емоційне забарвлення мовлення користувачів глобальної мережі Інтернет та наближення її до розмовної [78].

Також слід зазначити, що особливістю Інтернет-сленгу є повня відсутність пунктуаційних знаків в тексті, окрім крапок, що вказують на кінець речення, та питального і окличного знаків, які служать допоміжними засобами вираження емоцій під час спілкування у всесвітній мережі Інтернет.

Будова речень та фраз у спілкуванні за допомогою Інтернету дуже часто схоже на те, як люди спілкуються усно, тобто речення скорочуються. Наприклад, замість фрази: *It looks like it's going to rain today*, швидше за все можна побачити в діалозі спілкування по Інтернету: *looks like its gonna rain 2day*. Тобто *It* пропущено; замість граматично правильної форми *it's* – *its*; *gonna* замість повної форми *going to*; *today* перетворилося на *2day*. Часто

пропускається навіть більш значиме, ніж підмет *it*. Коли з розмови зрозуміло, про кого, або про що йдеться мова, пропускається підмет *i*, навіть, частина присудка:

– *How are you doin' today?*

– *Doin' pretty good and you?*

Тут все доволі зрозуміло: у вас запитують, як справи і ви відповідаєте без формально необхідних слів *I am*.

Взагалі, в Інтернет-слензі розвивається система своїх орфографічних правил, а саме:

– спрощення англійського правопису: *nite* замість *night*, *ya* замість *you*, *wanna* замість *want to*, *cuz* замість *because*;

– повна зміна правопису, на яке нашаровується скорочення слова: *kewl*, *kwel*, *ku*, або *ql* для позначення слова *cool*; *m* замість *am*, *d*, *da* замість *the*;

– використання нелітерних позначень для написання слів: цифр 2 замість *to*, *to-* (тобто, як частини слова) або *too*, 4 замість *for*, 1 замість *one*, % замість *oo* [40, с. 6-8].

Слід відмітити, що до складу Інтернет-сленга також входять і специфічні графічні символи, такі як: багаторазове повторення питального та окличного знаків, багаторазове дублювання однієї тієї ж самої літери, обширне використання смайликів, виділення великими літерами цілих речень, зірочки, що замінюють грубі слова. Усі ці явища відображають підвищену емоційність та експресивність Інтернет-сленгу [6, с. 8].

Таким чином, можна побачити, що Інтернет-сленг відіграє важливу роль для учасників спілкування всесвітньої мережі Інтернет, оскільки його головним завданням є наближення письмового виду комунікації до усної та збереження емоційного забарвлення тексту. Виходячи з цього, головною характерною особливістю Інтернет-сленгу є спрощення написання слів та фраз, яке повною мірою виконує його головну функцію.

1.7. Інтернет-абревіатури як сучасні новоутворення у лінгвістиці

На сьогоднішній день, мабуть, жоден текст, жодна фраза Інтернет-мовлення не обходиться без абревіатур, які використовуються для позначення найбільш загальноживаних слів. Виникнення скорочень різних лексичних одиниць в Інтернет-мовленні пояснюється законом економії мовних засобів. Суть цього закону полягає в забезпеченні передачі максимальної кількості інформації за найменшої витрати часу та в підвищенні комунікативної функції мови [69].

Абревіатура – це одиниця письмової або усної мови, яка створена з окремих елементів графічної або звукової оболонки вихідної повної форми (слова або словосполучення), з якою дана одиниця знаходиться в певному лексико-семантичному зв'язку.

Класифікація абревіатур є однією з найважливіших проблем, яка досі не є вирішеною, оскільки не має чітко сформульованої думки щодо процесу творення абревіатур та їх позначення. Так, один той самий термін може використовуватись різними дослідниками для позначення різних видів скорочень і, навпаки, один і той же вид скорочень позначається різними термінами [22, с. 10].

Так, Гальперін І. Р. та Кубрякова О.С. підрозділяють скорочення на три групи: 1) скорочення на початку слова, 2) скорочення в середині слова, 3) скорочення в кінці слова, при цьому виділяючи складноскорочені слова в особливу групу [23].

Алексєєв Д. І. Виділяє лише графічні та лексичні скорочення, при цьому роблячи акцент на процесі переходу одного класу в інший [1].

Степанов Ю. С. Проводить аналіз скорочень з точки зору їх стилістичних особливостей та поділяє скорочення на мовні (тобто ті, що не зафіксовані у словнику) і ті, що походять з письмової мови [39, с. 78].

Отже, можна виділити найбільш розповсюджені види творення абревіатур, а саме:

1. Графічна аббревіація – коли слово скорочується за рахунок упущення декількох літер, але, при цьому, його легко впізнати і в усній мові воно озвучується як відповідне повне слово, наприклад: *msg* (*message*) – повідомлення, *pls* (*please*) – будь ласка, *hlp* (*help*) – допомога, *pic* (*picture*) – фотографія, *rly* (*really*) – дійсно.

2. Лексична аббревіація – утворення нової лексеми, яка повністю відрізняється графічно, фонетично, а інколи навіть і граматично від вихідної одиниці. Так, наприклад: *gre8t* (*great*) – чудово, *dunno* (*don't know*) – не знаю, *H8* (*hate*) – ненавидіти, *4GM* (*forgive me*) – пробач, *luv* (*love*) – кохання, *sk8* (*skate*) – кататись на ковзанах *wot, wut* (*what*) – що.

3. Складова аббревіація. В даному випадку слово скорочується до одного чи декількох складів, зазвичай початкових. Слово може також скорочуватись і до складу, що знаходиться в середині чи в кінці слова, або ж скороченню може підлягати і цілі словосполучення, наприклад: *rents* (*parents*) – батьки, *gnite* (*good night*) – надобраніч, *sup* (?) (*What is up?*) – що нового?, *newb* (*newbie*) – новачок [8, с. 11-13].

4. Літерні скорочення або ініціальна аббревіація – це скорочення слова або фрази, послідовність початкових літер, кожна з яких вимовляється окремо, наприклад: *PAW* (*parents are watching*) – батьки дивляться, *NPTP* (*no picture, no talk*) – без фотографії не розмовляю, *BTW* (*by the way*) – до речі [25].

Доречі, оскільки учасники Інтернет-мовлення знайомі з математикою, вони переносять математичні знакові символи в Інтернет-мовлення, надаючи Інтернет-сленгу різноманітності та експресивності. Тут можна навести наступні приклади: *14AA41* (*one for all and all for one*) – один за всіх і всі за одного, *2G2BT* (*too good to be true*) – занадто солодко звучить, щоб бути правдою, *2L8* (*too late*) – занадто пізно, *B4N* (*bye for now*) – до зустрічі, *BBL8R* (*be back later*) – пізніше повернусь, *L33T* (*elite*) – еліта [6, с. 11].

Таким чином, аббревіатури складають найбільшу кількість словникового складу Інтернет-сленгу. Набагато зручніше використовувати три-чотири літерні скорочення замість довгого ланцюга слів. Загалом, утворення аббревіацій

відбувається за рахунок упущення окремих літер та складів в словах, упущення значної частини або, навіть, цілого слова (окрім початкової літери цього слова) у фразах та додаванням певних знаків, які замінюють слова.

1.8. Інтернет-акроніми в інформаційному просторі

Сучасне інформаційне суспільство характеризується тим, що майже щодня людина отримує великий обсяг інформації через різні канали сприйняття. Але мозок людини здатний запам'ятати лише незначний відсоток цієї інформації. Тому, швидше запам'ятовуються ті, які володіють незвичною звуковою оболонкою та відзначаються незвичною формою [69]. Таким чином не дивно, що акроніми Інтернет-мовлення набули такої популярності у користувачів мережі Інтернет і, навіть, деякі з них вже перейшли з розряду письмової мови в усну.

Акронім – це аббревіатура, утворена з початкових літер слів або словосполучень, наприклад: *BOLTOP* (*better on lips than on paper*) – краще на губах, ніж на папері, *ASAP* (*as soon as possible*) – якнайшвидше, *ONNA* (*oh no, not again*) – о ні, тільки не знову!, *IMHO* (*in my humble opinion*) – на мою думку, *OIC* (*oh, I see*) – а-а, зрозуміло [81].

Також, слід зазначити те, що не всі учасники Інтернет-мовлення пишуть аббревіатури великими літерами. Загалом, тенденція іде до того, що учасники під час спілкування у всесвітній павутині пишуть акроніми на свій лад. Можливо, така ситуація пов'язана з тим, що дані аббревіації вже досить відомі для користувачів Інтернет-мовлення і доволі легко розпізнаються в тексті, отож, не має потреби їх виділяти [39, с. 7].

Акроніми можуть виражати побажання (*HAND* – *have a nice day*), різні види запитань (*WAYD* – *what are you doing*, *WDALYIC* – *who died and left you in charge*), прохання (*GMAB* – *give me a break*, *TAP* – *take a pill*), емоції (*LOL* – *laughing out loudly*, *LYMI* – *love ya, mean it*) та багато іншого. Але в кількості вони значно поступаються аббревіатурам [81].

Отже, акроніми Інтернет-сленгу утворюють досить цікаві та своєрідні лексичні одиниці, що робить спілкування в мережі Інтернет яскравим та своєрідним.

1.9. Стратегії перекладу неологізмів

Проблема правильного розуміння і перекладу неологізмів в англійській мові пов'язана з тим, що при сучасному стрімкому розвитку науки і техніки ніякий словник не в змозі встигнути за виникненням нових слів і термінів в різних галузях знання, тому, якщо в тексті зустрічається неологізм, відсутній в словнику, перекладач зобов'язаний самостійно визначити його значення, враховуючи словотворчі елементи даного слова і спираючись на контекст. Проте відставання словника – це ще не найсерйозніша проблема для перекладача. Іншим чинником, гальмуючим реєстрацію неологізмів, є їх тимчасове, швидкоплинне існування в мові. Неологізми народжуються так стрімко, особливо в мові публіцистики, науки і техніки, що ніякий словник не може, та і не повинен відразу фіксувати їх появу. От чому багато неологізмів називають "оказіональними словами", тобто спожитими незвичайно, випадково. Як же поступати перекладачу в тих випадках, коли він зустрічається з неологізмом? Перш за все, йому слід з'ясувати собі значення неологізму на основі контексту і аналізу його структури [27, с.66].

Неологізмові притаманна багатогранна прагматика, оскільки на етапі породження нового слова його семантика супроводжується прагматичними параметрами його первинного контексту. Крім зазначених компонентів, прагматика нових слів кодує індивідуальний намір мовця, а також ефект «несподіваності» та «здивування». Компонент «несподіваності» пов'язаний з прагматикою мовця, у той час, як компонент «здивування» спрямований на слухача, який виражає реакцію на новоутворення. Перед перекладачем стоїть проблема передачі цих компонентів. Вибираючи еквіваленти, йому слід враховувати прагматичні особливості адресата, його професійний статус, вік,

стать, етнічну належність, емоційне ставлення до висловлювання тощо [21, с. 35].

Вагомий вплив на адекватну передачу прагматичного значення неологізму має особистість перекладача, його фаховий рівень, вікові характеристики тощо. Адекватній передачі прагматичного змісту сприяють фонові знання, які містять інформацію про культурний контекст та етномовний код мовця. Процес перекладу прагматичного значення лексичних новоутворень передбачає взаємодію трьох типів компонента значення слова, який охоплює прагматичний компонент адресанта, адресата та перекладача.

Пропонується такі способи перекладу неологізмів:

1. Контекстуальні відповідники використовуються як нерегулярний, винятковий спосіб перекладу одиниці оригіналу, придатний лише у даному контексті, причому жоден словник не фіксує контекстуальних відповідників, адже вони – наслідок творчого пошуку перекладача, вияв майстерності його та інтуїції.

2. Транскодування (повне або часткове), тобто коли звукова та \ або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу, наприклад: *megabyte* – *мегабайт*; *laser* – *лазер*; *processor* – *процесор*.

Утворення нового слова або словосполучення для означення відповідного предмету на основі елементів та морфологічних відносин, що вже реально існують в мові. В своїй основі цей переклад називається **описовий**. Наприклад: *lobotomy* – *процес виймання мікропроцесора з комп'ютера* (лоботомія), *quantize* – *результат перетворення вибірки каналового сигналу в цифровий вигляд* (вибірка).

3. Лексична модуляція – це така лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання

та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу. *Pseudosuit* – *квазіхакер*, *prototyping* – *макетування*.

4. Калькування – передача не звукового, а комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови перекладу. Даний прийом застосовується при перекладі складних за структурою термінів. Наприклад: *a standard key – combination* – *стандартна комбінація клавіш*; *local user* – *місцевий користувач* [7, с.83].

Перший спосіб перекладу реалій дуже широко використовується. Немає такого слова, яке не можна було б перекласти на іншу мову, хоча б описово.

Але транскодування необхідне саме тоді, коли треба дотриматись лексичної стислості означення, аби зберегти звичність слова, яку воно мало в контексті, і разом з тим підкреслити специфічність предмету або поняття, що перекладається і не має відповідника в мові перекладу. Коли слово, яке транскодується, вживається рідко або вперше переноситься в текст перекладу, то необхідно надавати і пояснення і відповідний контекст.

Другий спосіб перекладу неологізмів (утворення нового слова або словосполучення) в перекладах на українську мову використовується не так широко, як перший спосіб.

Щодо третього способу, то слід зазначити, що існує чотири основних прийоми створення **лексична модуляція – смислова диференціація, конкретизація, генералізація та антонімічний переклад.**

Калькування як прийом перекладу частіше застосовується при перекладі складних неологізмів. Воно може застосовуватись також стосовно тільки одного з компонентів складного слова (терміна).

Ми вважаємо, що всі чотири способи перекладу в перекладацькій практиці не використовуються окремо один від одного, вони комбінуються. Адже при використанні лише одного способу перекладу текст може або втратити національну специфічність, або, навпаки, бути «перенасиченим» іншомовним

розмовним матеріалом (наприклад, при застосуванні лише способу транслітерації).

Аби правильно перекласти неологізм, необхідно також враховувати **смісл** неологізмів в контексті та **тип** тексту.

Висновки до Розділу 1

Бурхливий розвиток усіх областей сучасного людського життя знайшов своє відображення в мові, особливо на лексичному рівні. Еволюція лексики – це не просто зміна складових словника. Виходячи з того, що «само поняття языка включает динамику языка как деятельности», ми спробували розглянути основні проблеми неології в аспекті діяльного підходу до мови, проаналізувати фактори появи нових слів та співвіднести їх з прагматичними потребами суспільстві в цілому, окремої соціальної групи, окремого індивіда, а також розглянули основні способи перекладу неологізмів.

Серед нової лексики переважають номінації, нові як за формою, так і за змістом. Аналіз нових номінативних одиниць за способом творення показав, що в мові останніх десятиліть переважають морфологічні неологізми, тобто одиниці, створені за зразками, які вже існують в мовній системі, та з морфем, існуючих в даній системі. Між типом номінативної одиниці і способом її творення існує визначена кореляція. Так, власне неологізми, одиниці, які поєднують новизну форми з новизною змісту, з точки зору способу творення є фонетичними і морфологічними неологізмами, запозиченнями. Трансномінації, які поєднують новизну форми зі змістом, який передавався раніше іншою формою, з'являються шляхом запозичення, а також через морфологічне словотворення. Семантичні інновації, які поєднують новизну змісту з уже існуючою формою, з'являються шляхом зміни значення.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ ТЕХНІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ

2.1. Функціонування технічних неологізмів в інформаційному просторі

В українській мові дуже яскраво проявляється вплив англійської мови. Запозичується величезна кількість нових слів, газети публікують англійськомовні оголошення, виходять газети і журнали англійською мовою, назви фірм включають слова, які написані латиницею і т.д. Таким чином, вплив англійської мови відчувається в усіх функціональних стилях української мови. На відміну від сучасної Росії, в Україні процес глобалізації супроводжує процес деколонізації, що також впливає на мову. Велику роль у цьому процесі відіграє багаточисленна українська діаспора, яка проживає в англійськомовних країнах.

Безперечно, що бурхливий розвиток технологій не міг не вплинути на створення нових слів та словосполучень у сучасній англійській, і як наслідок і в українській мові. Саме інформаційні технології і визначили ті новоутворення, що з'явилися для позначення нової інформаційної техніки, нових засобів обробки та передачі інформації. Виникнення Інтернету призвело до утворення нового простору – кіберпростору (*cyberspace*), або віртуального (*virtual space*), де спочатку не поширювалися чинні закони та правила поведінки суспільства. Ціла низка неологізмів з цими ключовими елементами з'явилася для позначення інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет: *e-mail*, *web browser*, *nickname* [12, с.45].

Англійські слова і словосполучення вживаються як в оригіналі, так і у формі транслітерації.

Найбільш вживані: *Happy end*ⁱ; *With best regards*; *Best regards*; *See you later*; *origin* – походження; *help* – допомога; *golded* – назва програми для роботи з поштовими файлами; *skipped* (від *to skip* – пропускати, тобто вказівка на пропуск частини цитованого повідомлення); *fatal error* – фатальна помилка;

team – команда; *free love* – вільне кохання; *at least* – принаймні; *all* – все; *no comments* – без коментарів; *censored* – піддано цензурі – вживається як заміна брутальних висловлень, часто в квадратних дужках, *mustdie* – має померти – щось дуже поганої якості, *PC* – скорочення від *personal computer* – персональний комп'ютер; *implementation* – розробка; *PR (public relations)* – піар.

Деякі з вказаних сполучень є стандартними формами прощання в англійській мові, як усній (*See you later, Good luck*), так і в писемній (*With best regards; Best regards*).

Низка слів співпадає із назвами комп'ютерних команд і традиційно переноситься людьми, які займаються комп'ютерами, на інші теми спілкування (*help, skipped, fatal error*). Інші (*PC, golded*) згадуються у зв'язку з комп'ютерами [27, с. 56].

Неологізми англomовного походження можна класифікувати так:

а) слова, які функціонують як неологізми у літературній мові, зустрічаються в рекламі, комп'ютерних журналах та ін. (*браузер, ДОС, провайдер, сервер, хакер* и др.);

б) слова, які вживаються у сучасному молодіжному жаргоні (*герла, драгс, денс. кул, мен, плиз, сорри, фейс, хайр*);

в) слова, які регулярно вживаються в комп'ютерних конференціях і відсутні у літературній мові і молодіжному жаргоні (*комодератор, майлбокс, мастдай, мессага, модератор, нод, олл, ориджин, пікап, пикапер, поинт, постинг, русченнел, фича, флейм, чат, юзер, сабж* и др.);

г) okazіоналізми, тобто авторські неологізми, які вживає лише автор даного повідомлення (*дисбелів*) [13, с.78].

Розглянемо окремі приклади використання неологізмів різних сфер діяльності людства, зокрема технічної, у суспільній лексичі:

Апгрейд (від англ. *upgrade* – перехід на вищий якісний рівень) – вживається у двох значеннях:

1) заміна деталей комп'ютера на більш сучасну модель;

2) перехід на новий якісний рівень в широкому смислі.

Аштимель (HTML – формат файлу) – зберігає значення оригіналу.

Браузер (*browser* – програмне забезпечення, яке читає і виводить на дисплей гіпертекст і гіпермедіа документи в Інтернеті) – зберігає значення оригіналу.

Драгс (*drugs* – ліки, наркотики) – наркотики.

Денс (*dance* – танець, дискотека) – зберігає значення оригіналу.

Е-мейл (*e-mail* – електронна пошта) – зберігає значення оригіналу.

Ламер – некомпетентна людина, нерозумна (від англ. *lame* – хромий).

Лог (*log* – журнал) – журнал, в якому фіксується час повідомлення.

Майлбокс (варіант: **мейлбокс** – *mailbox* – поштова скринька) – зберігає значення оригіналу.

Мастдай (*must die* – повинен померти) – «щось поганой якості». Вживається також у жаргоні програмістів для системи Windows, яка має багато недоліків.

Нік (*nickname* – псевдонім) – зберігає значення оригіналу.

Нод (*nod*) – вузол зв'язку в мережі ФІДО.

Оффтопик (від *off topic* – те, що виходить за межі теми конференції) – зберігає значення оригіналу.

Пліз (*please* – будь ласка) – зберігає значення оригіналу.

Проблемс (від *problems* – форма множини, «проблеми») – зберігає значення оригіналу.

Провайдер – (від *provider* – організація, яка дає можливість підключення до Інтернету).

Сабж (*subject* – тема, предмет повідомлення) – зберігає значення оригіналу.

Сервер (від *server* – комп'ютер, на якому зберігаються усі повідомлення мережі) – зберігає значення оригіналу.

Смайлик – зменш. форма від *смайл*.

Соррі, можливо *сopі* (від *sorry* – форма вибачення) – зберігає значення оригіналу.

Суперстар (*superstar* – суперзірка, зірка першої величі) – зберігає значення оригіналу.

Тайм (*time* – час) – зберігає значення оригіналу.

Фрілав – (*freelove* – вільне кохання).

Хакер – *hacker* – 1) спеціаліст по комп'ютерам; 2) особа, яка незаконно підключається до чужої комп'ютерної мережі) – зберігається друге значення.

Чат (від *chat* – розмовляти), в Інтернеті – можливість для багатьох людей одночасно спілкуватись через комп'ютерні мережі).

Юзер (*user* – користувач) – зберігає значення оригіналу.

Необхідно класифікувати повні і неповні неологізми з семантичної точки зору. Виділено такі семантичні групи: із значенням **особи** (*модератор, адмін, хакер*), **предмета** (*нік, мило*), **дії** (*юзати*), **процесу** (*постинг*), **ознаки** (*фідошний*), **результату** (*поскипано*), а також **форми пробачення** (*соррі*) і **прохання** (*пліз*). При цьому слова із значенням дії чи ознаки, в основному, неповні запозичення [34].

Та не тільки повнозначні неологізми присутні в мові, а й деякі їхні форми. Наприклад:

Абревіатури з'явилися в англomовних конференціях у зв'язку з необхідністю зменшити обсяг повідомлення: Інтернет коштував недешево, коли він тільки з'явився. Крім того, скорочення дуже популярні в англійській мові, їх багато в рекламі, оголошеннях. В англomовних конференціях найбільш розповсюдженими абревіатурами є **BTW** (*by the way*) – до речі, **AFAIK** (*as far as I know*) – як мені відомо та **IMHO** (*in my humble opinion*) – на мою думку. Разом з електронною поштою до нас прийшли і ці скорочення, **LOL** – *laughing out loud*, **2Day** – *today*, **HAND** – *have a nice day*, **ILU** – *I love you*, **PMC** – *please call me*.

В кожній комп'ютерній конференції вживається скорочення **FAQ** (*Frequently Asked Questions* – часто поставлені питання), яке є заголовком

інформації по темі конференції (відповіді на найбільш часто поставлені запитання) [13, с.34].

Так звані **смайліки** є обов'язковим атрибутом майже кожного електронного повідомлення. З'явилися вони в англійській пошті з метою скоротити текст повідомлення, висловити настрій або емоції за допомогою декількох знаків пунктуації. Існує кілька десятка основних смайликів, найчастіше вживані з них:

: -)	<i>happy</i>	: -D	<i>- laughing</i>
; -)	<i>winking</i>	: -Q	<i>- I don't understand</i>
: -(	<i>unhappy</i>	: -*	<i>- kiss</i>

В українській пошті використання смайликів – в першу чергу данина традиції [30].

Говорячи про особливості мови електронних комунікацій неможливо не пригадати слова видатного лінгвіста ХХ ст. Ю.Шевельова: «Питання мови не сходять виключно на внутрішній розвиток мови. Воно охоплює набагато ширше коло проблем, а насамперед, проблему вживання мови як засобу писемного й усного спілкування: хто її вживає, в якій функції і які є юридичні, політичні та суспільні можливості чи обмеження того вжитку. Англійська мова розширяла межі свого функціонування за рахунок нових засобів комунікації протягом останніх 30-ти років і цей процес активно продовжується. Подібні зміни відбуваються із українською мовою лише протягом останнього десятиліття, цей процес лише починає набувати силу, і філологам ще доведеться вивчати його з різних позицій. [49, с.59].

2.2. Переклад неологізмів за допомогою контекстуального розтлумачення

Контекстуальні відповідники використовуються як нерегулярний, винятковий спосіб перекладу одиниці оригіналу, придатний лише у даному контексті, причому жоден словник не фіксує контекстуальних відповідників, адже вони – наслідок творчого пошуку перекладача, вияв майстерності його та інтуїції [8, с. 90].

Наведемо приклади:

1) *Welcome to **godcasting**, in which churches use video and **iPod** technology to create virtual sermons that range from amateur to Emmy-award quality.*

*Ласкаво просимо до **церковної служби онлайн**, під час якої церкви використовують відео носії та **айпод** технології для імітування віртуальних проповідей, які можуть бути від аматорської до емієворд якості.*

Контекстуальне розтлумачення із застосуванням трансформацій додавання (godcasting)

Перекладено за допомогою транскодування (iPod)

2) *Addresses ending in '**sucks.com**' have become popular for so-called **cybergripping** sites, where dissatisfied consumers can complain about businesses and their products and services.*

*Інтернет адреси, які закінчуються на «**sucks.com**» стали дуже популярними серед, так званих, **сайтів онлайн-скарж**, де незадоволені користувачі можуть скаржитися щодо бізнесу, якості продуктів та сервісу.*

Контекстуальне розтлумачення із застосуванням трансформацій додавання.

3) *In the free-ranging world of the Internet, the ties created by **social-networking** sites have people excited. Some are calling it a social revolution. Much of the talk has focused on how well sites like Friendster aid dating. But **social networking** can be used for lots of other things – for example, finding a babysitter.*

Під час пошуку в Інтернеті, поволі дивуєшся кількості Інтернет **сайтів соціальної спрямованості**. Деякі це називають соціальною революцією. Більшість користувачів таких сайтів як Френдстер, мають на меті знайомства та пошук партнера. Хоча, наявність таких сайтів може бути корисною у іншому, наприклад, у пошуку няні для дитини.

Контекстуальне розтлумачення із застосуванням трансформацій додавання.

4) *«Ambient findability is the future», Wodtke insists. Do you recall before the internet, when you'd be at a party and you'd be arguing if Winona Ryder was in Alien, or if there was any difference between a pachyderm and an elephant? It doesn't happen any more - with the net almost all questions can be answered.*

«Майбутнє стоїть за можливістю знайти інформацію будь-де та в будь-який час» – наполог на своїх словах Вотке. Ще до появи Інтернету ви завжди перевіряли, перебуваючи на вечірці і сперечаючись, чи знімалась все ж таки Вайнона Райдер у «Чужому» і чи є якась різниця між товстошкірою твариною та слоном. У вік Інтернету такого не трапиться, адже на всі питання можна буде дати відповіді.

Перекладено за допомогою контекстуального розтлумачення.

5) *By observing the online behavior of a Web surfer for as few as three sessions on the Internet, researchers say they can identify that person by his or her **clickprint**. A **clickprint** is a «unique pattern of Web-surfing behavior based on actions such as the number of pages viewed per session, the number of minutes spent on each **Web page**, the time or day of the week the page is visited, and so on», said a report last week from the Wharton School at the University of Pennsylvania.*

Спостерігаючи за поведінкою користувачів, які знаходяться онлайн та переглядають як мінімум три сторінки на Інтернеті, дослідники виявили можливість ідентифікувати людину за **способом натискання на клавіші**. «Натискання на клавіші – це унікальна можливість визначити поведінку, керуючись такими ознаками як : скільки сторінок переглянуто людиною за час з'єднання з Інтернетом, скільки хвилин було витрачено на перегляд кожної

веб-сторінки, час або день тижня, коли відвідали Інтернет-сторінку тощо», – зазначено у доповіді Вартонської школи університету штату Пенсільванія минулого тижня.

Перекладено за допомогою контекстуального розтлумачення. (clickprint)

Спосіб перекладу : транскодування + калькування. (web page)

6) *At least that is the argument of a new and growing group of people some call «information environmentalists». Their aim: to reclaim quiet mental space from the chirping persistence of cellphones, personal digital assistants, instant messaging, niche cable channels, and a virtual landscape littered with news, entertainment, and sales pitches.*

Принаймні, доказом є нові та все більші групи осіб, яких називають «захисниками від інформаційного середовища». Їхня мета: захистити, вже і без того, розумний світ від постійного дзеленчання стільникового телефону, кишенькового комп'ютера, пейджерів, купи схованих проводів та від споглядання хаосно розкиданих повідомлень про різні новини, розваги та партії товарів.

Перекладено за допомогою контекстуального розтлумачення.

7) *Carriers initially prohibited the practice of allowing users to transfer existing music from their personal digital libraries to MP3-capable phones a process known as «sideloading» – but they are now warming up to the idea.*

Перші користувачі не мали змоги передавати існуючу мелодію з їхніх особистих цифрових носіїв на телефони з функцією MP3 – процес, який має назву «завантаження через джерело живлення» – але зараз вони плідно працюють над цією розробкою.

Переклали за допомогою контекстуального розтлумачення..

8) *At a March 10 meeting in Manhattan, the group will advocate that researchers develop technologies to measure «clickstreams» – that is, the paths online users take as they navigate various menus or home screens, as well as the elapsed time between each move.*

10 березня відбудеться зустріч у Манхеттені, група буде захищати значимість розробки науковців «історію відвідування сайтів» – це послідовність використання Інтернету, тобто послідовність різних меню та веб-сторінок, а також пройдений час між їхнім використанням.

Використали контекстуальне розтлумачення.

9) *Nation wide, truckers transport some 770.000 **hazardous – material** shipments a day. In recent years, would – be terrorists would have found it easy to get **hazmat permits**, steal trucks carrying hazardous cargo, or drive across the Mexican border with deadly explosives.*

Останнім часом майбутні терористи зрозуміли, що не так вже й важко діставати дозвіл на транспортування **небезпечних речовин**, викрадати вантажівки з небезпечним вантажем або пересікати мексиканський кордон з вибухівкою.

Неологізм **hazmat permits** утворений шляхом фінального скорочення обох компонентів. При перекладі використали контекстуальне розтлумачення.

10) *Counterfeit papers, meantime, have gotten more difficult to detect because criminals have turned **tech-savvy**.*

Між тим досить важко виявити фальшиві документи, оскільки злочинці **добре розуміються на техніці**.

Неологізм **tech-savvy** утворений шляхом фінального скорочення першого компонента (блендінг). При перекладі використали контекстуальне розтлумачення.

2.3. Лексична модуляція як ефективний спосіб передачі неологізмів

Перекладацький прийом лексичної модуляції визначається як переформулювання висловлення, яке можна здійснити, змінивши ракурс сприйняття певного об'єкту дійсності. До видів лексичної модуляції належать лексико-семантичні трансформації генералізації, конкретизації, логічного розвитку та антонімічного перекладу [8, с. 94].

Наведемо приклади:

11) *On the demand side, this **lifecasting stuff** would never have caught on if there wasn't an audience for what it produces. And there is, as we can tell from television's Big Brother. I can understand why people want to watch that show when participants are screaming abuse at one another or making fools of themselves in public.*

*Щодо попиту, то такі **реаліті-шоу** не були б відомими, якщо б не існувало публіки, для якої вони створюються. І така існує, якщо говорити про телепроект Великий Брат. Я розумію, чому люди отримують задоволення від споглядання того, що інші образливо сперечаються та виставляють себе дурнями.*

Спосіб перекладу – лексична модуляція.

12) *Perhaps the next great movement in English literature will somehow be fuelled by the new phenomenon of **Netspeak**.*

*Можливо, причиною нового етапу в розвитку англійської літератури стане феномен, який має назву **мова Інтернету**.*

Спосіб перекладу - лексична модуляція.

13) *I don't need his services now, but I've **bookmarked** him and I'll see what happens at fiscal year-end.*

*Мені зараз не потрібен його сервіс, але я **поставив помітку** щодо нього і подивлюся, що буде у кінці фінансового року.*

Спосіб перекладу – лексична модуляція.

14) ***Bid shielding** is an unethical practice of trying to block others from bidding. Here's how it works: One person bids \$10 for a book and a colleague quickly bids \$500, assuming that no one will overbid the inflated price. The high bidder retracts the bid at the last minute, giving the first person a \$10 deal.*

***Перебивання ціни** – це неетичний спосіб усувати інших конкурентів від торгів. Ось як це працює: одна людина ставить ціну за книжку розміром 10\$, а її колега ставить 500\$, беручи на себе відповідальність, що ніхто не перебіє*

цю уявну ціну. В останню хвилину людина, яка ніби то давала 500\$ за книгу, знімає свою пропозицію, чим надає право першій людині купити книгу за 10 \$.

Спосіб перекладу – лексична модуляція.

2.4. Калькування як успішний варіант передачі неологізму

Калькування – це прийом перекладу нових слів (технічних термінів), який полягає у тому, що складові частини слова чи словосполучення замінюються у мові перекладу прямими відповідниками [8, с. 91].

Наведемо приклади:

15) *Mr. Traya received a letter from Apple's lawyer saying he committed an act of 'blatant cyberpiracy.*

Містер Трей отримав листа від адвоката комп'ютерної компанії Apple, в якому йдеться про те, що його звинувачують у кіберпіратстві.

Спосіб перекладу – калькування.

16) *List's divorce agreement guaranteed him **virtual visitation** — the chance to talk with his daughter through an Internet video connection — and he and Ruby Rose, usually connect at least twice a week.*

*Рішення суду гарантувало Лісту **віртуальні візити** – можливість спілкуватися з дочкою, за допомогою Інтернет відео зв'язку – він та Рубі Роуз зв'язуються, зазвичай, щонайменш два рази на тиждень.*

Спосіб перекладу – калькування.

17) *In order to overcome obstacles and thrive in a **distance work** arrangement, telecommuters must be able to direct and discipline their own performance and manage their time well.*

*Для подолання перешкод та удосконалення організації **дистанційної роботи**, надомники повинні мати змогу скеровувати та дисциплінувати свою роботу та вдало організовувати свій час.*

Спосіб перекладу – калькування.

18) *These cues are the pieces of **information scent** that we are following. We choose the cues with the best likelihood of getting us to the desired destination.*

*Ці підказки – це частинки, так званих, **інформаційних слідів**, по яким ми слідуємо. Ми обираємо найбільш вірогідну підказку, яка спрямує нас у правильний напрямок наших пошуків.*

Спосіб перекладу – калькування.

19) *The trap is, appropriately enough, called **mousetrapping**, because once you're at a Web site that uses this technique, you can't leave, just like a mouse in a trap.*

*Так звана пастка називається **мишачою**, адже вона діє за принципом потрапляння миші у капкан, людина, зайшовши на сайт не може з нього вийти.*

Спосіб перекладу – калькування.

20) *Some function as «**personal portals**», collection spots for all sorts of information that matters to the computer user, such as local weather reports, a favorite sports team's schedule, local museum openings and CD releases.*

*Такі призначення як «**особистий портал**», сторінки спорту, якими цікавиться комп'ютерний користувач, містять в собі міський прогноз погоди, розклад ігор улюблених спортивних команд, відкриття нових виставок у місцевих музеях, а також інформація про релізи нових альбомів.*

Спосіб перекладу калькування + транс кодування.

21) *While large banks have done a good job of educating their customers against **phishing attacks**, community and regional banks have not done so well.*

*На противагу великим банкам, громадські та регіональні банківські відділення не застерігають своїх клієнтів про, так звані, **напади фішингу**.*

Спосіб перекладу – калькування.

22) *One of the most trendy products is the **satellite dish**. With a diameter of about 5 feet and the aesthetic appeal of a radar aerial, the home satellite aerial is nevertheless the ultimate symbol of **videophilia**.*

Найбільш популярною продукцією є **супутникові антени**. Супутникова антена, діаметром 5 футів є хорошою альтернативою радарній антені. Проте, домашня супутникова антена залишається ознакою **відеофілії**.

Перекладено за допомогою калькування. (satellite dish)

Спосіб перекладу – транскодування. (videophilia)

23) *The fast-paced show, which lasts five to six minutes, offers **viewers** – as Mr. Weiner calls viewers of online programming – a roundup of nine offbeat video clips from various Web sites, and invites them to vote for a «Pepsi 10th».*

Короткочасні шоу, які тривають від п'яти до шести хвилин, пропонують **оглядачам**, як зазначає містер Вайнер – оглядачам онлайн-програм, зібрані в кучу 9 відео роликів з різноманітних сайтів, які закликають голосувати за «Пепсі тенс»

Спосіб перекладу – калькування.

24) *VoxML's success depends on the creation of so-called **voice portals**, say a Yahoo! or America Online service that works by voice command instead of through the PC, Meisel said.*

Успіх Вокс МЛ залежить від створення, так званих, **голосових порталів**, як зазначає Yahoo, або від сервісу Америка Онлайн, який працює за допомогою голосових команд, замість команд ПК, зазначає Meisel.

Перекладено за допомогою калькування + транскодування.

25) *Potential commercial value of information that is stolen could be as much as \$ 300 billion...The trend has given rise to an entire industry of **information brokers** and other consultants who specialize in tapping corporate secrets – by means both legal and illegal.*

Потенційна комерційна ціна викраденої інформації становить приблизно 3 мільярда доларів... Зі зростом такої тенденції зросла кількість **інформаційних брокерів** та інших консультантів, які спеціалізуються на «перехваті» комерційних таємниць, законними та незаконними способами.

Спосіб перекладу – калькування.

26) *Psychologist Dr David Lewis, who was involved in preparing the report, suggested that a new phenomenon, **information fatigue syndrome**, had emerged as a direct result of the information revolution. Symptoms might include the paralysis of the analytical capacity, constant searches for more information, increased anxiety and sleeplessness, as well as increasing self-doubt in decision-making.*

*Психолог доктор Девід Левіс, який бере участь у підготовуванні доповіді, запропонував розглянути новий феномен, **синдром інформаційного виснаження**, який виник в результаті інформаційної революції. Симптоми захворювання: параліч аналітичних здібностей, бажання постійного пошуку інформації, постійна збудженість та безсоння, а також зростання відчуття невпевненості у собі та у прийнятті своїх рішень.*

Спосіб перекладу – калькування.

27) *«In today's world, yoga is much more pertinent», says Nakon, who directs Northwest Yoga in Des Plaines and teaches at several other locations, including Eight Limbs in Chicago. «It's very stressful to live in today's world bombarded constantly with noise pollution, **information pollution**. Yoga is a refuge. It allows a deep, still, silent place we can access through movement and breath».*

*«У сьогоднішньому світі, йога є більш доречною», – зауважив Нейкон, який спрямував Північно-західну йогу у Дес Плейнс і є наставником у декількох місцях, включаючи Лімбс у Чикаго. «Великим стресом є життя у сьогоднішньому світі, оточеному шумовим та **інформаційним забрудненням**. Йога є, так званим, островцем безпеки. Вона забезпечує глибокий, спокійний, безшумний стан, який ми можемо досягти за допомогою рухів та дихання».*

Спосіб перекладу – калькування.

28) *«**Ungooglable**» is one of those words that people understand completely the first time they hear it. And it encapsulates, all in a single word, the ubiquity of Internet search engines, particularly Google; the need some people feel to escape them;*

*«**Гугленеспроміжний**» – це одне з слів, яке люди розуміють відразу, як тільки почують його. Це поняття об'єднане в одне окреме слово,*

розповсюдженість пошукових Інтернет-сайтів, а особливо Гуглу, сприяла потребі появи людей, які б могли усунути таку гугленеспроміжність.

Перекладено за допомогою калькування.

29) *This will lead to the «Internet dial-tone», in which connection to the Net from all manner of devices will be as automatic and simple as getting a dial-tone connection to the telephone network when we lift up a phone handset.*

Це буде відноситись до так званого «**Інтернет гудка**», при якому можна буде з'єднатись з Інтернетом автоматично з різних пристроїв, так просто, як і при з'єднанні з телефонною мережею, коли ми просто підіймаємо слухавку.

Спосіб перекладу – калькування.

2.5. Транскодування як релевантний спосіб передачі неологізмів

Транскодування – це такий спосіб безперекладного вживання іноземного слова, коли звукова/графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу [8, с.94].

Наведемо приклади:

30) *It is the anxiety that is going to be produced when telecommunications combines with the **Evernet** – the technology that will soon allow people to get on line from their watches, their cars, their toasters or their Walkmans – so that everyone will be able to be connected all the time, everywhere.*

Неймовірним є те, що робота телекомунікації буде поєднана з **Евернетом** – технологією, яка скоро дозволить людям користуватися Інтернетом за допомогою своїх годинників, автомобілів, тостерів або плеєрів.

Перекладено транскодуванням. Такий спосіб є найбільш прийнятним, оскільки далі по тексту іде пояснення усього терміну.

31) *Users can rate and comment on the material. Also featured are **bitcoms**, brief videos made for quick Internet viewing.*

Користувачі можуть оцінювати та коментувати викладений матеріал. Також вони можуть споглядати **байткомси** – короткі відео ролики для швидкого перегляду в Інтернеті.

Перекладено транскодуванням. Такий спосіб є найбільш прийнятним, оскільки далі по тексті іде пояснення усього терміну.

32) ***Tele-Health**, a medical information network using the Telidon system, is being developed by a group of computer scientists in Montreal.*

***Теле-Хелс**, медико-інформаційна мережа, яка використовує систему Телідон, була розроблена групою комп'ютерних науковців у Монреалі.*

Перекладено транскодуванням. Такий спосіб є найбільш прийнятним, оскільки далі по тексті іде пояснення усього терміну.

33) *In the early days at Friendster, only real individuals could create **profiles**. **Fakesters** – the term coined by Friendster users for **profiles** created by impostors or dedicated to someone other than the author, such as a pet or a celebrity.*

*На початку існування сайту Френдстер, лише реальні люди могли створити свій **профайл**. **Фейкстер** – це термін, створений користувачами Френдстера для **профайлів**, зроблених самозванцями або присвячених своїм домашнім улюбленцям або знаменитості.*

Перекладено транскодуванням. Такий спосіб є найбільш прийнятним, оскільки далі по тексті іде пояснення усього терміну.

34) *Summer is also the rollout period for a new crop of phones from Motorola. The i1000 Plus model will be available in six cities on the Nextel digital cellular network by the end of the year. It will integrate a digital phone, an alphanumeric pager, a two-way radio and a **microbrowser** into a five-ounce cellular phone."*

*Літо – це період появи нових моделей телефонів компанії Моторола. Модель i1000 Plus буде доступна у мережі магазинів цифрової техніки Некстель у шести містах до кінця року. Модель буде об'єднувати в собі мобільний телефон, пейджер, рацію та **мікробраузер**.*

Перекладено за допомогою транскодування.

35) *Cartography could be undergoing a digital revolution, with **neogeography**, the practice of mixing online maps with **blogs**.*

*Картографія може зазнати цифрової революції і мати нову назву **неогеографія**, тобто застосування різноманітних онлайн карт з **блогами**.*

Перекладено транскодуванням. Такий спосіб є найбільш прийнятним, оскільки далі по тексті іде пояснення усього терміну.

36) ***Phishing** is the term coined by hackers who imitate legitimate companies in e-mails to entice people to share passwords or credit-card numbers.*

***Фішинг** – термін, створений хакерами, які під видом законних компаній підкупляють людей ділитися інформацією про свої пін-коди або номери кредитних карток.*

Перекладено транскодуванням. Такий спосіб є найбільш прийнятним, оскільки далі по тексті іде пояснення усього терміну.

37) *The idea behind a **podcast** is simple, yet brilliant. Instead of using portable MP3 players such as the **iPod** only for listening to music, new software called **iPodder** allows one to download prerecorded radio shows onto the devices.*

*Ідея використання **подкасту** проста і навіть надзвичайна. Замість того, щоб використовувати портативний MP3 плеєр, як наприклад **Айпод**, для прослухування музики, можна використовувати новий цифровий прилад – **Айподдер**, який дозволяє скачувати записані раніше радіо-шоу з Інтернету.*

Перекладено за допомогою транскодування .

38) *That's why **portals** are loading the sites with features and accessories. The idea is that once the user finds the page, he won't want or need to leave. And the longer he stays, the more features he uses, and the more he generates in advertising and perhaps commerce revenues for his **portal site**.*

*Тому, в **портали** завантажуються сайти з різноманітними цікавими моментами та аксесуарами. Ідея полягає в тому, що користувач потребуватиме постійне використання сайту. І чим довше він буде залишатись на сайті, користуватися різними властивостями цього сайту,*

тим більше він буде зацікавлюватись у рекламі та комерційними прибутковими статтями для свого **сайту-порталу**.

Спосіб перекладу – транскодування.

39) *The latest challenge to that guarantee is **Webjacking**, the nasty business of hackers hijacking legitimate Web pages and redirecting users to pornography sites.*

*Останньою головною проблемою є **Вебджекінг**, злочинний бізнес хакерів створювати нелегальні вебсторінки і заманювати користувачів на різноманітні порнографічні сайти.*

Перекладено за допомогою транскодування. Цей спосіб є найдоцільнішим, адже далі іде пояснення цього терміну.

40) *The EEC commission is to launch a programme to help European **telematics**, the new vogue word for the high-growth industries of telecommunications, computers, microchips and databanks. At their think-in in the Belgian Ardennes last weekend, the commissioners agreed it would be nice to help European industry catch up with the Americans and the Japanese.*

*Європейське економічне співтовариство має на меті розпочати програму для допомоги європейським **телематикам**. Це нова розробка, що спрямована на високі технології телекомунікації, комп'ютерів, мікросхем та бази даних. Під час ділової зустрічі у бельгійських Арденнах минулого тижня, спеціально уповноваженні учасники дійшли згоди об'єднати європейську індустрію з американською та японською.*

Спосіб перекладу – транскодування.

41) *The next stage is an object that does not exist yet. It needs a noun, so that we can think about it. We can call it a **Spime**, which is a neologism for an imaginary object that is still speculative. A **Spime** also has a kind of person who makes it and uses it, and that kind of person is somebody called a «Wrangler».*

*Наступний рівень – об'єкт, який ще не існує. Він потребує назви, тому ми можемо над цим подумати. Ми можемо дати йому ім'я **Спайм**, це є неологізмом для уявного об'єкту, який все ще є теоретичним. Спайм також*

має людина, яка працює з ним і використовує його, а також людина, яку називають «Ковбой».

Спосіб перекладу – транскодування.

42) *Another Internet site that served as an information clearinghouse, with at least five million page views, was the **wiki**. This effort (a «**wiki**» is a site that anyone can add to and edit) was started by 20 volunteers around the world who had worked on a similar site after the tsunami in South Asia.*

*Інший Інтернет сайт, який використовується як джерело інформації та містить щонайменш 5 млн. веб-сторінок має назву «**вікі (вікіпедія)**.» Таку можливість (сайт, який кожен може використовувати) нам надали 20 добровольців зі всього світу, які розробили подібні сайти після цунамі у Південній Азії.*

2.6. Комбінований спосіб перекладу технічних неологізмів

Комбінований спосіб перекладу – це поєднання двох або більше трансформацій при перекладі.

Наведемо приклади:

43) *California recently passed a law making it i legal to use a **camcorder** in a movie theater.*

Нещодавно Каліфорнія прийняла закон, який забороняє використовувати кемкордер (маленька відеокамера, яку використовують у кінотеатрах для запису піратських копій фільмів) у кінотеатрах.

Неологізм утворений шляхом фінального скорочення першого компонента та ініціального скорочення другого компонента транскодування.

Транскрипція і транслітерація, транскодування + пояснення.

44) *But the financial bubble burst and luxury goods markets were hit by the fallout from terror attacks, the **SARS** outbreak and war in Iraq.*

*Але на фінансовий бум та ринки предметів розкоші негативно вплинули терористичні атаки, спалахи **атипової пневмонії** та війна в Іраку.*

Акронім.

Еквівалентний переклад – підстановка.

45) *He discusses varieties of intelligence like **humint** (or human intelligence) and **sigint** (or signal intelligence).*

Він виділяє два види розуму: людський розум та сигнальний розум.

Неологізми утворені шляхом фінального скорочення перших компонентів та ініціального скорочення других компонентів.

Дослівний переклад.

46) *Canadian health experts are investigating another outbreak of **Sars** in Toronto.*

*Експерти Міністерства охорони здоров'я Канади розслідують ще один спалах **атипової пневмонії** в Торонто.*

Акронім.

Еквівалентний переклад – підстановка.

47) ***Nutrigenomics** involves consumers buying testing kits – usually swabs which take samples from inside the cheek and are then analysed.*

Харчування по генотипам включає покупців, які купують спеціальні тести – зазвичай це тампони за допомогою яких беруть зразки з внутрішньої сторони щоти, і потім досліджуються.

Неологізм утворений шляхом фінального скорочення першого компонента (бленд).

Контекстуальне розтлумачення.

48) *We specialize in **temp** + **perm** receptionists.*

*Ми (шукаємо) спеціалізуємось на **тимчасових** та **постійних** секретарях.*

Неологізми утворені шляхом фінального скорочення компонентів.

Словниковий еквівалент.

49) *Full **sec** and **admin** support to **Dir** + team.*

*Директору та його команді потрібна **секретарська** та **адміністративна** підтримка.*

Неологізми утворені шляхом фінального скорочення компонентів.

Словниковий відповідник.

50) *Sec required 1 day **pw** (per week) in private home.*

Приватному агентству потрібен секретар, який буде працювати один день на тиждень.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

51) ***Perm/ Temp** secretaries **req** for studios in London.*

*Лондонським студіям потрібні **постійні** та **тимчасові** секретарі.*

Неологізми утворені шляхом фінального скорочення.

Словникові відповідники.

52) ***Regs** fast and accurate **s'hand**.*

*Роул потрібна швидка та точна **стенографістка**.*

Неологізм утворений шляхом фінального скорочення першого компонента.

Словниковий еквівалент.

53) *Thomson will inject into the venture its TV manufacturing, plants and business in Mexico, Poland and Thailand, as well as its **DVD** manufacturing and research and development operations.*

*Томсон залучить до справи виробництво телевізорів, заводи та бізнес у Мексиці і Польщі, Таїланді, а також виробництво **ДВД**, дослідження та діяльність з розвитку компанії.*

Абревіатура.

Транскодування.

54) *The absence of a broad – based recovery hasn't stocks deterred many investors who have driven up **tech-stocks**.*

*Відсутність загального відновлення не відлякала багатьох інвесторів, які розпоряджаються **акціями технологічних компаній**.*

Неологізм утворено шляхом фінального скорочення першого компоненту (бленд).

Контекстуальне розтлумачення.

55) *I was present when Mr. Buffet essentially said he was leery of investing in any company whose business he didn't understand and whose durable assets he couldn't find, answering a query as to why he hadn't put money into the **dot – comes**.*

Я був там, коли містер Баффет відповідаючи на запитання чому він не вкладає гроші у компанії, які займаються бізнесом по Інтернету, сказав, що він підозріло ставиться до інвестицій у компанії, якщо не розуміє їх бізнес і якщо в них не має надійного капіталу.

Неологізм утворений шляхом фінального скорочення другого компоненту (бленд).

Контекстуальне розтлумачення.

56) *HVAC – R co seeks **Servtechs w / 3 yrs min exp**.*

*Компанія HVAC – R шукає **техніків з обслуговування з мінімальним досвідом роботи – 3 роки**.*

Скорочення.

Контекстуальне розтлумачення.

57) ***Yr rd work, paid vac, ins, holidays**.*

Робота цілий рік, оплачувана відпустка, страхування та вихідні дні.

Скорочення.

Словниковий еквівалент.

58) *Deborah's Place seeks **indiv resp** for developing proposals, letters and reports.*

*Дебора Плейс шукає **людей, які можуть відповідати за розробку пропозицій, написання листів та доповідей**.*

Скорочення.

Контекстуальне розтлумачення.

59) *Dance instructors, **FT/PT** needed.*

*Потрібні вчителі танців на **постійну або тимчасову** роботу.*

Скорочення.

Словниковий еквівалент.

60) *Exp'd tool and die maker with Mazak machine center exp. Exc wages and brft.*

Машинобудівному центру Mazak потрібен досвідчений виробник інструменту. Відмінна платня та преміальні.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

61) *We provide ongoing training and oppty's for advancement.*

Ми надаємо постійну підготовку та можливості для розвитку.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

62) *Reqs 4-th/5-th dan black belt certificate in Taekwondo/Hapkido & Bachelor degree in Phys. Ed.*

Потрібні_сертифікат чорного поясу 4-5 дану з Тейквандо/ Хайкідо та ступінь бакалавра з фізичного виховання.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

63) *I will care for children/elderly & cleaning. PT/FT. Come/Go or live -in.*

Можу доглядати за дітьми (пенсіонерами) та прибирати в домі. Повний (неповний) робочий день. Можу постійно приходити або жити на місці роботи.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

64) *Good ref's applicants must pass existing physical, vision, and hearing req.*

Претенденти з гарними рекомендаціями повинні відповідати існуючим фізичним вимогам, мати гарний слух і зір.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

65) *Req's excellent communications skill, strong organizational, logistical & planning kills with ability to prioritize multiple tasks under tight deadlines.*

Потрібні відмінний досвід комунікацій, сильні організаційні здібності, досвід планування та матеріально–технічного забезпечення, а також здатність встановлювати пріоритети між багатьма завданнями в складних ситуаціях.

Скорочення.

Словниковий відповідник.

66) *Major optical retailer has **opttys** in the far N & W subs.*

*Найбільший роздрібний торговець має **можливості** для працевлаштування у далеких північних та західних **передмістях**.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

67) *Must possess **exc** optical & people skills. Must possess **exlnt** computer skills & knowledge of Access, Excel.*

*Потрібно мати **гарний** досвід роботи з людьми та оптичними товарами. Необхідно мати **гарний** досвід роботи з комп'ютером та вміти працювати з програмами Access та Excel.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

68) *Mid – sized design – oriented architectural firm in far – western **subs sks** a CADD coordinator w/ 7 –10 yrs **exp**.*

*Невелика дизайнерсько–архітектурна фірма, що знаходиться у далекому західному **передмісті**, **шукає** координатора з автоматизованого проектування з **досвідом роботи 7–10 років**.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

69) *Rapidly growing **co** in western **subs** seeking Sales **Rep** who's energetic and has great communication skills.*

*Швидко зростаюча **компанія** у західному **передмісті** **шукає** енергійного та товариського **представника з продажу** з великим досвідом комунікацій.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

70) *Marketing firm seeks **exp.** sales **reps** to join our team.*

*Маркетингова фірма запрошує до своєї команди **досвідчених представників** з продажу.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

71) *Must have strong **acctg** background.*

*Необхідно мати гарну **бухгалтерську** освіту.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

72) *Requires **CRA** and 5 + yeays in accounting and management.*

*Потрібен **сертифікований бухгалтер** з досвідом роботи не менше 5 років у бухгалтерській справі та менеджменті.*

Абревіатура.

Контекстуальне розтлумачення.

73) *We offer a competitive **comp** and **bene.***

*Ми пропонуємо вигідну **компенсацію** та **преміальні**.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

74) *Real estate management, Skyline software **exp req'd.***

*Потрібен **досвідчений** менеджер з нерухомості та спеціаліст з програмного забезпечення Skyline.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

75) ***Exp w/ inventories, fin** reports, **acct** analysis monthly close.*

*Потрібен **досвідчений** бухгалтер для проведення інвентаризації, складання щомісячних та річних звітів та **бухгалтерського** обліку.*

Скорочення.

Словниковий відповідник.

2.7. Афіксальні неологізми у перекладі

Афіксальний спосіб переважає при створенні власне неологізмів. Похідне слово, так само як і складне, характеризується, на відміну від простого, наявністю семантичного розчленування та наявністю внутрішньої предикації.

Серед найпоширеніших нових афіксів виділяють суфікси *-on*, *-ase*, *-sol*, *-nik*, *-manship*, *-oholic*, *-dial*, *-a*, *-flexi*, *-rexia*, префікси *eco-*, *mini-*, *taxi-*, *mega-* та ін. Наприклад: *eco-tech* – технологія, що була розроблена для вирішення екологічних проблем та скорочення використання природних ресурсів; *orthorexia* – крайнє бажання вживати лише здорову їжу; *anti-fan* – людина, яка запекло зневажає знаменитість або добре відому особу чи організацію.

Слід зазначити, що для сучасних афіксів характерною рисою є термінологізація, адже близько половини всіх лексичних новоутворень відноситься до наукової сфери. Префікси *bio-*, *tele-*, *acro-*, *micro-*, *xeno-*, суфікси *-on*, *-sol*, *-dual* слугують дериваційними елементами для утворення фізичних та біологічних термінів (*gluon*, *luxon*), понять науково-технічної сфери, які стали поширеними у побутовому житті (*teleshopping*, *telebanking*).

Наведемо приклади:

76) *Folks used to get through wearing beepers and such, but now even belt buckles set off the alarm.*

Люди звикли ходити з генераторами переривчастого звукового сигналу, але сьогодні навіть пряжки на пасках здійсмають тривогу.

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса *-er*.

Контекстуальне розтлумачення.

77) *So October 11, the US. Senate wrapped itself in patriotism and bipartisanship.*

Таким чином, 11 жовтня, Сенат Сполучених Штатів Америки, охоплений патріотизмом та двухпартійністю.

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса *-ship*.

Еквівалентний переклад – підстановка.

78) *Late last week, the House weighed in to a head the issue of airport security, bringing to a head the battle over whether baggage **screeners** at the nation's airports should be on the federal payroll.*

*Наприкінці минулого тижня, Білий Дім вступив у суперечку відносно спірного питання безпеки в аеропортах, тобто чи повинні бути **люди для перевірки** багажу в національних аеропортах на федеральному утриманні.*

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса **-er**.

Контекстуальне розтлумачення.

79) *Slim with graying blond hair, she seems the picture of the well-dressed, **tough – but – graceful, urbane Manhattanite**.*

*Струнка, платинова блондинка, вона наче втілення добре одягненої, **жорсткої, але граціозної, витонченої жительки Манхеттону**.*

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса **-ite** / словоскладення.

Еквівалентний переклад / контекстуальне розтлумачення.

80) *The **root – causist** agreed that Germany had been badly misunderstood and Britain and America had brought the terror of war upon themselves.*

***Аналітики** погоджуються, що Англія і Америка самі принесли до себе терор війни.*

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса **-ist**.

Контекстуальне розтлумачення.

81) *The hottest gift among **Clintonistas** this holiday season?*

*Який найкращий подарунок серед **прибічників Клінтона** у цьому святковому сезоні?*

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса **-ist**.

Контекстуальне розтлумачення.

82) *The war has weakened the **multiculturalists** who want to keep us apart.*

*Війна також послабила **прибічників багатьох культур**, які хочуть роз'єднати нас.*

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса **-ist**.

Контекстуальне розтлумачення.

83) «*That's what everybody does now*», she says **matter – of – fatefully**.

«Це те, що зараз робить кожен» – **фактично** каже вона.

Афіксальний неологізм утворений за допомогою суфікса **-ly**.

Словниковий еквівалент.

84) *Attorney General John Ashcroft shopping for the most **death – penalty – friendly state** he could find, settled on Virginia in both cases because its juries have traditionally displayed little compunction about imposing capital sentences including on juveniles.*

Головний прокурор Джон Ашкрофт шукаючи найбільш **прихильний до смертної кари штат** зупинився у Вірджинії тому, що склад журі традиційно виявляв мало співчуття щодо застосування вищої міри покарання, включаючи підлітків.

Афіксальний неологізм утворений за допомогою напівсуфікса **-friendly**.

Контекстуальне розтлумачення.

85) *However regulators in the U.S. and Europe have indicated that they could approve generic biotechnology drugs – or **biogenerics**.*

Однак, законодавці в США та Європі зазначили, що вони схвалюють **ліки створені на генетичній біотехнології**.

Афіксальний неологізм утворений за допомогою префікса **-bio**.

Контекстуальне розтлумачення.

86) *Today many people suffer **mobbing**.*

Сьогодні багато людей страждають від **моббінгу** (це – явище, коли людині здається, що колеги, з якими вона працює в одному колективі, погано до неї ставляться, що шеф хоче її звільнити, або що вона погано виконує свою роботу).

Неологізм утворений шляхом додавання закінчення **-ing**.

Транскодування + пояснення.

87) *When he was a psychologist on staff at North – Western University medical School in the 1970 s he heard about **biofeedback** and started investigating.*

Коли він у 1970–х був психологом на Медичному факультеті Північно–Західного Університету, він дізнався про біологічні реакції – відповіді та почав їх досліджувати.

Неологізм утворений за допомогою префікса *-bio*.

Контекстуальне розтлумачення.

2.8. Авторські неологізми у перекладі

У сучасних дослідженнях новолексики для позначення новостворених слів використовують такі терміни як «авторський неологізм», «індивідуально-авторський неологізм», «неолексема» тощо. Створюючись в індивідуальному плані, вони пізніше стають загальноживаними.

Наведемо приклади:

88) *Since September 11, that **business – as – usual** pace has victims madder than ever.*

З 11 вересня через цей звичайний діловий темп з'їхало з розуму більше людей ніж коли – не будь.

Словоскладання.

Еквівалентний переклад.

89) *We sounded like characters in that **boys – night – out** movie «Diner», but on downers.*

Ми ніби як герої у тому крутому фільмі «Дешева забігайлівка», але більш депресивні.

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

90) *Following this week's **he – said – he – said**, the unforgiving, Dean slammed Clark's Clintonites and their ideological home the Democratic Leadership Council.*

Після усього того, що було сказано на цьому тижні, невблаганний Дін розкритикував клінтоністів Кларка та їхній ідеологічний дім, Раду Демократичного Керівництва.

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

91) *In a Europe that has done away with passport checks or many borders and traded in a dozen currencies for a **one – size – fits – all euro**, crossing national frontier has lost some of its allure.*

Ліквідувавши паспортний контроль на кордонах, Європа почала вести торгівлю використовуючи «універсальний» євро, який перейшовши національні кордони, децю втратив свою привабливість.

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

92) *The **journalist – turned – shoemaker** studied at London's Cord wainers College and Royal College of art.*

***Швець, а в минулому журналіст**, вчився у Лондонському коледжі Корвейнер та королівському коледжі мистецтв.*

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

93) *Keegan's discussion of the role that British code – breaking played in the successful conduct of the Battle of the Atlantic yields **the not – very – earth – shaking** conclusion that intelligence was just «one factor among other» in that crucial engagement.*

*Обговорення Кіганом ролі, яку зіграла дешифровка в успішному проведенні битви за Атлантику, погоджується з **не дуже вражаючим** висновком, що та розвідка була лише одним з факторів у тій вирішальній ситуації вирішального бою.*

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

94) *The red book will come with a **frequently – asked – questions section** and a glossary.*

*Червона книга вийде з глосарієм, а також з **розділом, в якому будуть знаходитися запитання, які задають найчастіше.***

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

95) *Drawing on **modest stage – by – stage funding** from five oil majors, **Pact** built on early prototype in the late 1990 s.*

*Наближаючись до отримання від п'яти нафтових гігантів невеликого **поетапного** фінансування, договір розробив перший прототип наприкінці 90-х років.*

Словоскладання.

Еквівалентний переклад.

96) *September saw a rebound from the **0.3 per cent year – on – decline** in August and big turnaround from May, when traffic fell 21 per cent as travelers cancelled flights because of the Sars outbreak.*

*Вересень засвідчив реалії на **щорічне зниження** на 0,3% у серпні та великі зміни у травні, коли інтенсивність руху впала на 21%, тому що туристам відмінили рейси через спалах САРС.*

Словоскладання.

Еквівалентний переклад (підстановка).

97) *«The problem is with», says Michael Fuchs, «is» that you cannot address bureacracy on a **case – by – case basis**».*

*«Проблема в тому», каже Майкл Фукс, «що ви не можете звернутись до бюрократії в кожному **конкретному випадку.***

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

98) *The number of **agreed – but – homeless agencies** is usually allowed to build up to produce enough **goodies** to please every one, though sometimes the horse – trading is bizarre.*

Деяким агентствам без офісів дозволяють будувати їх, щоб виробляти достатню кількість товарів на будь-який смак, хоча іноді торгівля кіньми здається децю дивною.

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

99) *And the principle of «presents – for – all» will not work when the EU numbers 25 next year.*

Принцип «подарунки для всіх» / всезагальної користі не спрацює, коли в наступному році в ЄС буде 25 членів.

Словоскладання.

Дослівний переклад /контекстуальне розтлумачення.

100) *Base metal prices also ignored better – than – expected US manufacturing data.*

Основні ціни на метал також проігнорували більше ніж сприятливі данні виробництва Сполучених Штатів.

Словоскладання.

Дослівний переклад.

101) *More likely than the «zero option» on manufacturing tariffs is a compromise offered by industrialized nations in which countries whose tariffs exceed a certain level would cut those tariffs by a yet – to – be determined percentage.*

Скоріш за все нульова опція на виробничі тарифи це компроміс, запропонований розвинутими країнами, в яких тарифи зменшуються до визначеного відсотку, якщо вони перевищують встановлений рівень.

Словоскладання.

Еквівалентний переклад.

102) *It said the result of the new investment, if applied to new technology, would be a network of digitally run controls on power flows and computerized, second – to – second monitoring that would result in a «self – healing» grid.*

Казали, якщо буде застосована нова технологія, то результатом нової інвестиції стане мережа цифрового управління потоками енергії та

комп'ютеризований **швидкодійний** моніторинг, які утворюють самоврегульовану систему.

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

103) *Realizing the strength of his position Mr. Koizumi has come out with bullish, **take – me – as – I – am** statement that indicate he plans to become more – not less – radical.*

*Усвідомлюючи силу своєї посади містер Коїзумі зробив різкі, **відверті** заяви, які говорять про те, що він планує зайняти більш радикальну позицію.*

Словоскладання.

Еквівалентний переклад.

2.9. Словоскладання як варіант неолексем у перекладі

Словоскладання – один із найважливіших засобів збагачення мови. Воно є одним із найдавніших способів словотвору, що зберіг в англійській мові продуктивність і на сучасному етапі його розвитку. Завдяки йому, мова поповнює свій словниковий склад й удосконалює свій устрій.

Наведемо приклади:

104) *Want to plant your **E – business** infrastructure in fertile ground?*

*Хочете поставити інфраструктуру **вашого бізнесу по Інтернету** на «родючий ґрунт»?*

Неологізм утворений за моделлю **Abb + N**.

Контекстуальне розтлумачення.

105) *I read with interest your issue discussing just about every aspect of **on – line education** except one, which is of particular interest to a recently retired faculty member like me.*

*Я з великим інтересом прочитав вашу статтю про кожен аспект **освіти по Інтернету** і особливо один аспект є дуже цікавим для нещодавно вийшовшого на пенсію члена факультету як я.*

Словоскладання модуль Prepos. + N.

Еквівалентний переклад (підстановка).

106) *What **E – learning** help to do is provide handicapped teachers who are unable to talk face with a classroom audience because of medical disabilities a chance to work at home on – line.*

***Навчання по Інтернету** допомагає тим, що воно дає можливість працювати вдома вчителям – інвалідам, які через фізичні вади не можуть безпосередньо працювати з класною аудиторією.*

Неологізм утворений за моделлю Abb + N.

Еквівалентний переклад (підстановка).

107) *But the more that tales are shuttled between **in – boxes**, the they acquire a false aura of truth by virtue of sheer formality.*

*Чим більше ці плітки ходять туди сюди між **скриньками**, тим більше вони отримують фальшиву ауру правди внаслідок чистої формальності.*

Неологізм утворений моделлю Prepos + N.

Еквівалентний переклад.

108) *But after decades of refining their tools and techniques, **brain imagers** are trying to glimpse the seemingly unglimpseable.*

*Але після десятилітнього вдосконалення обладнання та прийомів **апаратура з дослідження мозку** намагаються продивитись те, що неможливо побачити.*

Неологізм утворений за моделлю N + N + суфікс –er.

Контекстуальне розтлумачення.

109) *In addition the outer ring had been reinforced by **floor – to – ceiling** steel beams that ran through all five floors.*

*Зовнішнє коло було укріплене металевими балками від **підлоги до стелі**, які проходять через усі 5 поверхів.*

Неологізм утворений за моделлю N + Part + N.

Контекстуальне розтлумачення.

110) *Many recalled the spectacular rise and fall of **junk – bond pioneer** Drexel*

Burnham Lambert in the 1980 s.

Багато людей пам'ятають видовищний / ефектний підйом та падіння Дрексела Бурнхама в 1980–х, який вперше ввів акції, **по яким можна швидко отримати прибуток.**

Неологізм утворений за моделлю Adj + N.

Контекстуальне розтлумачення.

111) *Our economy, it turns out, isn't recession – proof.*

Виявляється, що наша економіка не застрахована від рецесії.

Неологізм утворений за моделлю N + N.

Контекстуальне розтлумачення.

112) *Our jobs aren't layoff – proof.*

Ми не застраховані від звільнення.

Неологізм утворений за моделлю N + Prepos + N.

Контекстуальне розтлумачення.

113) *By 2017, an estimated 12 trillion will shift from the World War II and Korean War generation to baby boomers and **generation X**, representing the greatest transfer in wealth ever.*

*До 2017 року 12 трильйонів доларів перейдуть від покоління Другої світової війни та корейської війни до дітей, що народилися під час післявоєнного демографічного вибуху та **покоління X** (діти народженні на початку 60–х та в середині 70–х років, що характеризуються пошуками самовираження та особистого успіху), які стануть найбагатшими спадкоємцями в історії.*

Словоскладання.

Дослівний переклад з поясненням.

114) *«The Lord of the Rings: The Return of the King», which was released on Dec. 17 is already available on several **peer – to – peer services.***

Фільм «Володар Кілець: Повернення Короля», який вийшов 17 грудня, вже є в деяких пунктах прокату.

Неологізм утворений за моделлю N + Particle + N.

Еквівалентний переклад (підстановка).

115) *Every few years, resorts replace those uniforms with new ones because they want their most **high – profile** employees to look presentable, ever fashionable in the latest colors or designs.*

*Кожні декілька років куратори міняють старі уніформи на нові, оскільки бажують, щоб їхні **високопосадові** працівники виглядали презентабельно, навіть модно, і носили моделі наймодніших кольорів та дизайнів.*

Неологізм утворений за моделлю Adj + N.

Контекстуальне розтлумачення.

116) *That's why in a month a number of **high-profile** chieftains were kicked to the curb.*

Тому через місяць декілька високопосадових керівників викинули на вулицю.

Неологізм утворений за моделлю Adj + N.

Контекстуальне розтлумачення.

117) *She is **five-ten**.*

Їй 50 років.

Неологізм утворений за моделлю Numeral + Numeral.

Еквівалентний переклад.

118) *This gets down to the Rockefeller Gold water lever of **eye-gouging** that's not forgotten at the national convention.*

*Це доходить до **скандалу** на рівні Рокфелера та Голвотера, про який ще пам'ятають на національному з'їзді партії.*

Словоскладання.

Контекстуальне розтлумачення.

119) *They are rich in ideas, but they would not create a **richly textured** cityscape.*

*Вони сповненні ідеями, але їм не вдається створити **розкішну** архітектуру міського пейзажу.*

Неологізм утворений за моделлю Adv + РП.

Еквівалентний переклад (підстановка).

120) *New – York officials invited the seven teams to **brainstorm** new ideas.*

Нью-Йоркські чиновники запросили сім команд, щоб провести творче

обговорення нових ідей.

Неологізм утворений шляхом конверсії.

Контекстуальне розтлумачення.

121) *France's failure to reach a settlement with U.S. prosecutors over a **decade-old** inquiry into the purchase by the French bank Credit Lyonnais of a failed California insurer is reverberating in Paris as the latest big disturbance to French – American relations.*

Невдача Франції досягнути згоди з американськими прокурорами з приводу десятирічного розслідування придбання французьким банком Credit Lyonnais збанкрутілої страхової компанії California все ще дає про себе знати у Парижі, як остання велика переешкода для французько–американських відносин.

Неологізм утворений за моделлю N + Adj.

Дослівний переклад.

122) *Federal tax laws generally forbid charitable foundations from owning or operating **for-profit business**.*

Федеральні податкові закони не дозволяють благодійним фундаціям володіти або займатися діяльністю, яка приносить прибутки.

Неологізм утворений за моделлю Prepos + N.

Контекстуальне розтлумачення.

123) *The **no-nonsense approach** is in striking contrast to the multifaceted ambiance built up elsewhere.*

Серйозний підхід полягає в різючому протиставлені атмосфері, яка була створена усюди

Неологізм утворений за моделлю Particle + N.

Еквівалентний переклад (підстановка).

124) *While he likes «the idea of gathering under one roof all the range of products that we can offer», he cites the Dolce & Gabbana men's store on Corso Venezia in Milan with its **on-site bar**, barber shop and spa as a concept we would like London, Paris and New York».*

Він каже, що йому подобається ідея зібрання під одним дахом усього

асортименту товарів, які в них є і в якості приклада приводить чоловічий магазин *Dolce & Gabbana* на *Corso Venezia* в Мелані з **Інтернет-кафе**, перукарнею та спа-саленом як консент, який вони хотіли б повторити в інших модних столицях, таких як Лондон, Париж та Нью-Йорк.

Неологізм утворений за моделлю Prepos + N.

Еквівалентний переклад – підстановка.

125) *After Di Vadio had twice gone close, Mondragon did well to keep out a shot from Enzo Maresca, and just before the break, the break, the goalkeeper pulled off strike and Di Vadlo's follow – in.*

До того Ді Вадіо вже двічі наближався і Мондрагону вдалося не дати Енцо Мареска вдарити по воротах, а прямо перед закінченням першого тайму, голкіпер двічі рятував ворота від удару Міколи і **наступного удару** Ді Вадіо.

Неологізм утворений за допомогою післялогу –**in**.

Контекстуальне розтлумачення.

126) *Blair, in mini scandal end – runs the media.*

В цьому міні скандалі Блер перехитрив журналістів.

Неологізм утворений за моделлю N + V.

Контекстуальне розтлумачення.

127) *The «answer» on the front page the next day – the results of a phone – in survey – was 966 yeses.*

Наступного дня на першій сторінці з'явилися результати опитування **по телефону**.

Неологізм утворений за допомогою післялога –**in**.

Контекстуальне розтлумачення.

128) *«the 10 powerful national newspapers are aggressive in ways that would baffle an american spin – doctor.*

«10 впливових національних газет застосовують агресивні методи, які збивають з пантелику американського **спеціаліста з піару**».

Неологізм утворений за моделлю N + N.

Контекстуальне розтлумачення.

129) *America's first integrated **camera – phone** with flash and digital zoom.*

*Америка першою поєднала **мобільний телефон з камерою** зі спалахом та цифровим збільшенням зображенням.*

Неологізм утворений за моделлю N + N.

Еквівалентний переклад (підстановка).

130) *Small manufactures of **tool – and – die equipment** chemicals, furniture and textiles tell similar stories.*

*Невеликі виробники **інструментального обладнання**, хімікатів, меблів та текстильних товарів розповідають ті самі історії.*

Неологізм утворений за моделлю N + conjun + N.

Контекстуальне розтлумачення (підстановка).

131) *It's a **win – win** situation, even though there are structural **dislocations** in both countries.*

*Це **виграшна ситуація**, навіть якщо в обох країнах є структурні порушення.*

Неологізм утворений за моделлю N + N.

Контекстуальне розтлумачення.

132) *«She really surprised me», Chuck Young says of his wife, who stood **5 – foot – 6** and weighed 235 pounds.*

*«Вона дійсно здивувала мене», каже Чак Янг про свою дружину, яка була **вище середнього зросту** та важила 106 кг.*

Неологізм утворений за моделлю Numeral + N + Numeral.

Контекстуальне розтлумачення.

133) *If a fighter advances to the Toughman «world championship», which is usually carried on **pay – per – view television**, he stands to win \$ 50.000.*

*Якщо боєць дійде до «чемпіонату світу» Toughman, який за звичай транслюється по **кабельному телебаченню**, то зможе виграти 50.000 доларів.*

Неологізм утворений за моделлю N + Prep + N.

Еквівалентний переклад (підстановка).

134) *But for the next few moths, I'll be a complete **couch potato**.*

Кілька наступних місяців я буду тільки лежати на дивані і дивитися телевізор.

Неологізм утворений за моделлю N + N.

Контекстуальне розтлумачення.

135) *Fears about **terrorist truckers** have grown since September 11, after law enforcement authorities discovered that at least one alleged associate of Osama bin Laden's, a Doston cab driver named Nabil Al – Marabh, had attended driving school in Dearborn, Mich, and had procured a permit to haul hazardous materials.*

Люди стали боятися терористів – водіїв вантажівок, коли після 11 вересня правоохоронні органи виявили підозрілий зв'язок між Осамой бен Ладеном та бостонським таксистом Набілом Аль–Марабхом, який відвідував школу водіїв у Дірборні, штат Мічиган та який дістав дозвіл перевозити небезпечні речовини.

Неологізм утворений за моделлю N + N.

Дослівний переклад.

136) *Marshall ran Zellweger through **singing – and – dancing tryouts** before hiring her.*

*Перед тим як найняти Рене Зельвегер, Маршал подивився як вона **танцює та співає**.*

Неологізм утворений за моделлю N + conjun + N.

Контекстуальне розтлумачення.

2.10. Семантичні неологізми у перекладі

Семантичні неологізми – нові значення вживаних раніше в мові слів: **наші** (члени фракції «Наша Україна»), **зелені** (члени партії В.Зеленського «Слуга народу»), **зелені** (долари).

Наведемо приклади:

137) *Perhaps that's why PCs are now being called «**slaptops**».*

*Ось чому ПК сьогодні називають **портативними комп'ютерами**.*

Семантичний неологізм.

Контекстуальне розтлумачення.

138) *At Intel, Chief Financial Officer Andy Bryant said the strongest gains are coming from higher sales of **laptop** computers in the U.S. and other developed countries.*

Фінансовий директор компанії Intel, Chief Financial Officer Andy Bryant сказав, що «найбільший прибуток вони отримали від високих продаж **ноутбуків** в США та інших розвинутих країнах.

***Laptops** have been especially popular among younger people, particularly those entering colleges, analysts say.*

Аналітики стверджують, що **ноутбуки** особливо популярні серед молодих людей, що вступають у коледжі.

Семантичний неологізм.

Підбір відомого еквівалента.

Американці слідкують за появою нової лексики та новими значеннями вже відомих слів. За даними американської спілки по вивченню діалектів за 2002 рік з'явилися наступні неологізми, утворені відомими нам способами:

139) ***201 (k)** – a 401 (k) retirement account ruined by stock losses – втрата пенсійних рахунків внаслідок банкрутства.*

Контекстуальне розтлумачення, який відбиває американські реалії.

140) ***Amber alert** – public announcement of a missing child – публічна заява про зникнення дитини.*

Контекстуальне розтлумачення.

141) ***Apathelist** – someone believing that Good or gods exist but are not of any use – людина, що визнає існування Бога або богів, але не вірить в жодного, апатеист.*

Контекстуальне розтлумачення / Транскодування.

142) ***Axis of alliance** – політичний блок і коаліція.*

Дослівний переклад.

143) ***Botox party** at which a physician gives guests Botox injections – вечірка, на якій лікарі роблять гостям ін'єкції ботокса.*

Контекстуальне розтлумачення.

144) ***Black tide** Large – scale oil pollution at sea – забруднення моря нафтою.*

Еквівалентний переклад.

145) ***Blog** a Website of personal events, comments, and links* – вебсайт, на якому містяться події з особистого життя, коментарії.

Контекстуальне розтлумачення.

146) ***Comprendo – challenged** a person who doesn't understand constitution of the USA* – людина, яка не зрозуміє Конституцію США.

Контекстуальне розтлумачення, який відбиває американські реалії.

147) ***Enronomics** Fradulent business and accounting practices* – шахрайський бізнес та махінації з банківськими рахунками.

Слово з'явилося після банкрутства американської енергетичної корпорації Енрон, з якою був пов'язаний, як вважають, президент США Джордж Буш молодший.

148) ***Dataveillance** surveillance using computer data* – спостереження з використанням комп'ютерних даних.

Контекстуальне розтлумачення.

149) ***Dialarhoea** inadvertent dialing of a cell phone in a pocket or handbag* – випадково набрати номер на мобільному телефоні, коли він знаходиться в кишені або сумочці.

Контекстуальне розтлумачення.

150) ***Diabulimia** Loss of weight by a diabetic skipping insulin doses* – втрата ваги через пропуск інсулінових ін'єкцій.

Контекстуальне розтлумачення.

151) ***Dirty bomb** – Conventional bomb laced with radioactive material* – звичайна бомба вкрита ураном з низьким рівнем радіації (depleted).

Контекстуальне розтлумачення.

152) ***Embetterment (of mankind)** [self – explanatopy] (2 matches)* – вдосконалення.

Дослівний переклад.

153) ***To google** to search the Web using the search engine Google* – шукати сторінки за допомогою пошукової системи Google.

Контекстуальне розтлумачення.

154) **Grid butt** *Marks left on the buttocks by fishnet pantyhose – сліди залишені на сідницях панчохами – сітками.*

Контекстуальне розтлумачення.

155) **Iraqnophobia** *strong fear of Iraq – іракофобія.*

Дослівний переклад.

156) **Like no other** *extremely (2 matches) – надзвичайно, надто, вкрай.*

Еквівалентний переклад.

157) **Newater** *Sewage water purified and recycled into the fresh water system – брудна вода, яка очищується, а потім переміщується у систему прісної води.*

Контекстуальне розтлумачення.

158) **Neuticles** *Fake testicles for neutered pets – штучні яєчки для кастрованих домашніх тварин.*

Контекстуальне розтлумачення.

159) **Regime change** *forced change in leadership – заколот.*

Еквівалентний переклад.

160) **Saddameter** *Television meter showing daily likelihood of war with Iraq – телевізійний канал, який висвітлює щоденну реальну дійсність війни в Іраку.*

Контекстуальне розтлумачення.

161) **Sausage fest** *Slang term for a party with more males than females – вечірка, на якій більше чоловіків ніж жінок (сленг).*

Контекстуальне розтлумачення.

162) **Teen angstrel** *angst – redder populas singer – охоплений страхом, популярний співак.*

Контекстуальне розтлумачення.

163) **Unorthodox entrepreneurs** *Panhandler, prostitute, or drug dealer in a Vancouver park – жебраки, повії або наркодилери ванкуверського парку.*

Контекстуальне розтлумачення.

164) **V-card** *Slang term for virginity – (сленг) незайманість.*

Еквівалентний переклад.

165) *Virtuectat* *Person both politically correct and morally righteous* – політично коректна та порядна людина.

Контекстуальне розтлумачення.

166) *Walking pinata* *a person subject to relentless criticism* – об'єкт жорстокої (безжальної) критики.

Контекстуальне розтлумачення.

167) *War* (e.g. wardriving, warchalking) *prefix for new words; example, finding locations for unauthorized Internet access* – пошук несанкціонованого доступу в Інтернат.

Контекстуальне розтлумачення.

168) *Wombanization* – *Feminization* – фемінізм. Еквівалентний переклад.

Звичайно, це не всі неологізми на нашу думку, їх значно більше, але вони в цілому відбивають тенденцію у появі нової лексики в сучасній англійській мові та способи утворення. Треба зазначити, що більшість неологізмів перекладаються за допомогою контекстуального розтлумачення.

Висновки до Розділу 2

Під час дослідження було проаналізовано 208 неологізмів.

Щодо шляхів утворення неологізмів – найчастіше зустрічалися шляхи осново кладання – 30%, скорочення – 30%, рідше авторські – 23%, та афіксальний – 17%.

Найбільш вживаними способами перекладу є використання контекстуального розтлумачення – 22%; еквівалентного перекладу – 15%. транскодування – 12%, калькування – 19%, лексична модуляція – 8%, комбінований спосіб перекладу – 24%.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження ми дійшли таких висновків:

1. Неологізми – (*гр. neos новий і logos слово*) – слова, а також їх окремі значення, вислови, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку й новизна яких усвідомлюється мовцями(загальномовні) були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські неологізми). Факторами появи неологізмів є 1) старі слова, які повністю змінюють своє раніше існуюче значення або 2) в семантичній структурі слова з'являється ще одне прирощення смислу. Розрізняють такі типи неолексем: власне неологізми, новоутворення, трансформації, авторські неологізми, семантичні неологізми.

2. Щодо шляхів утворення неологізмів – найчастіше зустрічалися шляхи основокладання – 30%, скорочення – 30%, рідше авторські – 23%, та афіксальний – 17%.

3. Виникає чимало труднощів при перекладі технічних термінів, а саме комп'ютерних неологізмів. Труднощі полягають у багатозначності термінів та виборі адекватного словникового відповідника або варіанта перекладу терміну-неологізма. При відтворенні неологізмів перекладачі користуються загальними правилами перекладу. Пропонується декілька способів перекладу неологізмів контекстуальне розтлумачення, калькування, транскодування, лексична модуляція, підбір еквівалента. Іноді ці способи перекладу використовуються окремо, а іноді комбінаторно.

4. У роботі було проаналізовано 208 комп'ютерних неологізмів. Найбільш вживаними способами перекладу є використання контекстуального розтлумачення – 22%; еквівалентного перекладу – 15%. транскодування – 12%, калькування – 19%, лексична модуляція – 8%, комбінований спосіб перекладу – 24%.

Певною мірою на спосіб перекладу впливає як об'єктивний, так і суб'єктивний фактор – вибір самого перекладача, який і несе відповідальність за адекватність перекладу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев Д. И. Сокращение слова русского языка. Саратов: Книга, 1979. 135 с.
2. Бархударов Л.С. и др. Язык и перевод. Москва : Международные отношения, 1975. 273 с.
3. Булаховський Л.А. Нариси з загального мовознавства. Київ : Радянська школа, 1955. 307 с.
4. Виноградов В.С. Слово и значение как предмет историко-лексикологического исследования. В.Я. 1995. №1. С. 12
5. Гак В.Г. Новые слова и новые словари. Новые слова и словари новых слов. Ленинград : Наука, 1983. С. 15–29.
6. Галичкина Е. Н. Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках (на материале жанра компьютерных конференций): Автореф. дис. к. филол. н.: 10.02.20 / Научно-ислед. лаб. «Аксиологическая лингвистика». Волгоград, 2001. 19 с.
7. Глушак Н. Проза Дж. Роулінг: особливості функціонування та методи відтворення молодіжного сленгу в українськомовній інтерпретації В. Морозова. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2014. Вип. 8. С. 331–336. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2014_8_53
8. Гудманян А.Г., Сітко А.В. Вступ до перекладознавства : навч. пос. для студентів спеціальності «Переклад». Вінниця : «Нова книга», 2017. 296 с.
9. Дзюбіна О.І. Особливості утворення та функціонування семантичних неологізмів англійської мови в сфері інтернет-комунікації. *Записки з романо-германської філології*. 2014. Вип. 2(33). С. 17-23.
10. Дудок Р.І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках. Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 358 с.
11. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Высшая школа, 1989. 126 с.

12. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англоукраїнський словник. Вінниця: Нова книга, 2008. 360 с.
13. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English ↔ Russian. – Серия: Изучаем иностранные языки. Санкт-Петербург.: «Издательство Союз», 2000. 320 с.
14. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Ч 1-11. Київ : Політична думка, 1999. 564 с.
15. Климзо Б. Н. Ремесло технического переводчика. Москва : Р.Валент, 2003.
16. Ковчанюк О.Я. Практика перекладу. Київ, 1967. 165 с.
17. Комиссаров В.Н, Рецкер Я.И, Тархов В.И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Часть 1. Лексико-фразеологические основы перевода. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1960. 176 с.
18. Комиссаров В. Н. Современное перевоведение: Учебное пособие. Москва : ЭТС, 2002. 423 с.
19. Комиссаров В.Н. Теория перевода. Москва : Высшая школа, 1990. 197 с.
20. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ : Юніверс, 2002. 280 с.
21. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. Київ : Вища школа, 1986. 480 с.
22. Кочарян Ю. Г. Аббревиация в английской военной лексике: Автореф. дис. к. филол. н.: 10.02.04 / Камчатский гос. техн. Универ-т. Москва, 2007. 20 с.
23. Кубрякова Е.С. Номинативный аспект речевой деятельности. Москва : Высшая школа, 1986. 215 с.
24. Лопатин В.В. Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования. Москва : Наука, 1973. 152 с.

25. Лыков А.Г. Современная русская лексикология (русское окказиональное слово). Москва : Высшая школа, 1976. 120 с.
26. Махачкавілі Р.К. Категоризація віртуального буття: проблема комп'ютерного терміна (на матеріалі сучасної англійської мови). *Матеріали міжвузівської наукової конференції молодих учених «Актуальні дослідження іноземних мов і літератур.»* Донецьк, 2003. 198 с.
27. Махачкавілі Р.К. Лінгвокогнітивний аспект антропосферичності комп'ютерного простору. *Матеріали міжнародної наукової конференції «Людина. Мова. Комунікація.»* Харків : ХНУ ім. Каразіна, 2004. 174 с.
28. Медникова Э.М. Значение слова и методы его описания. Москва : Высшая школа, 1974. 202 с.
29. Мороховский А.Н. Слово и предложение в истории английского языка. Киев: Вища школа, 1979. 216 с.
30. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Харків : Основа.1993. 256 с.
31. Неологія англійської мови: опорний конспект лекцій для студентів напряму підготовки 7.02030304 – «Переклад»/ уклад.З.М.Корнева. Київ : НТУУ «КПІ», 2007. 32 с.
32. Погоріла А.І. Особливості функціонування неологізмів у молодіжному мовленні «Молодий вчений». № 4.3 (44.3) квітень, 2017 р. С. 208–211.
33. Пьянкова Т.М. Пособие на перевод русских полиэквивалентных терминов на английский язык. Москва : Высшая школа, 1973. 219 с.
34. Ретунская М.С. Английское окказиональное словообразование (на материале имён существительных и прилагательных) : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Горький, 1974. 225 с.
35. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Международные отношения. 1974. 216 с.
36. Сдобников В. В., Петрова О. В. Теория перевода. – М.: Восток Запад, 2006. 449 с.

37. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1956. 260 с.
38. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1957. 286 с.
39. Степанов Ю. С. Язык и метод. К современной философии языка. Москва : Высшая школа, 1998. 143 с.
40. Тюленев С. В. Англоязычный Интернет. Москва : АСТ: Астрель: Хранитель, 2006. 57 с.
41. Федоров А.В. Основы общей теории перевода : учеб. пособие. 4-е изд. Москва : Высшая школа. 1983. 303 с.
42. Ханпира Р. Об окказиональном слове и окказиональном словообразовании. *Развитие словообразования современного русского языка / под ред. Е.А.Земской и Д.Н.Шмелёва.* Москва, 1966. С. 153–166.
43. Хомяков В. Структурно-семантические и социально-стилистические особенности английского экспрессивного просторечия. Вологда, 1974. С. 8–9.
44. Царёв П.В. Потенциальная лексика в современном английском языке. *Иностр. яз. в шк.* 1978. №1. С. 20–26.
45. Шутова М. О. Неологізми в сучасній англійській мові. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету : Філологія, педагогіка, психологія.* 2010. Вип. 21. С. 79–85. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2010_21_13
46. Янков А.В. Соціально-політичні оказіоналізми в американському варіанті англійської мови. *Іноземна філологія.* Львів, 1986. Вип. 83. С.23–29.
47. Arnold I.V. The English Word. Moscow : Prosveshchenie, 1986. 346 p.
48. Chatfield Tom: The 10 best words the internet has given English. *Guardians media and press: Guardian.* 2013. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.theguardian.com/books/2013/apr/17/tom-chatfieldtop-10-internet-neologisms>
49. Dobrovolska V. V. The role of English in the 21st century // Збірник тез доповідей Першої Всеукраїнської міжвузівської студентської науково-

практичної конференції «Молодий філолог». Хмельницький: В-во ХІУП, 2004. С. 100-102.

50. Mashtaler K. The main trends of the development of English language in the 21st century // Збірник тез доповідей Першої Всеукраїнської міжвузівської студентської науково-практичної конференції «Молодий філолог». Хмельницький: В-во ХІУП, 2004. С. 87-90.

51. Shchudlyak H. A. Linguistic aspect of the e-mail writing // Збірник тез доповідей Першої Всеукраїнської міжвузівської студентської науково-практичної конференції «Молодий філолог». Хмельницький: В-во ХІУП, 2004. С. 98-99.

ПЕРЕЛІК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

52. Ейто Дж. Словарь новых слов английского языка. The Longman Register of new words. Москва : Рус. яз., 1990. 434 с.

53. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 1. Пер з англ. : за заг. ред. О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. Вінниця : Нова книга, 2020. 552 с.

54. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 2. Пер з англ. : за заг. ред. О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. Вінниця : Нова книга, 2020. 276 с.

55. The Oxford English Dictionary. Oxford, 2000. 1666 p.

56. ComputerNetworks (<http://www.elsevier.nl/inca/publications/store/>).

57. Computer News Daily (<http://www.computernewsdaily.com/>).

58. Urban Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.urbandictionary.com/

59. Webster's New world Dictionary. G. and C. Merriam Company Publishers. 2006.

60. Word SPY <http://www.wordspy.com/words>

61. <http://www.library.ru/help/docs/n11466/krupnov.htm#9>

62. http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_slang

63. <http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/lingua-franca.html>

64. <http://www.philology.ru/linguistics2/vinogradova-01.htm>

65. <http://www.dialog-21.ru/Archive/2005/SmirnovF/SmirnovF.htm>
66. <http://main.isuct.ru/files/konf/antropos/section/3/kotova.htm>
67. <http://evartist.narod.ru/text12/18.htm>
68. www.ivanoff.ru/rus/OZHWEB.htm
69. http://www.gramota.ru/mag_rub.html?id=50
70. http://www.ssu.samara.ru/~vestnik/gum/2006web10-2/yaz/10_Iskina_mk.pdf
71. <http://www.grandenglish.ru/articles/abbrrev-and-acronim/>
72. <http://www.russian.slavica.org/article5830.html>
73. http://en.wikipedia.org/wiki/The_Effect_of_the_Internet_on_Language_and_Communication
74. <http://www.echeat.com/essay.php?t=26491>
75. <http://www.ruthenia.info/txt/fedorivm/jargon.html>
76. <http://www.library.ru/help/docs/n1322/goloshapov.htm#92>
77. <http://www.weirdtown.com>
78. <http://www.usachat.com>
79. <http://www.netlingo.com/emailsh.cfm>
80. <http://www.astock-press.ru/advice/computers>
81. <http://www.russki.-mat.net/e/padonkoff.htm>
82. <http://www.dp.ru/main/theory/2006>
83. <http://pn.plgu.ru/>
84. <http://www.boostyourenglish.net/vocabulare/vable/slang.htm>
85. http://miresperanto.narod.ru/pri_angla/angla_kiev_universala.htm

ДЖЕРЕЈА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

86. Computer Weekly, June 24, 2007.
87. Consumer Electronics, June 2, 2007.
88. Information Today, October 28, 2005.
89. Journal of End User Computer, July 2006.

90. Network Computing, June 13, 2003.
91. The Times (London), June 24, 2004.
92. The Guardian, September 28, 2006.
93. The USA Today, September 15, 2005.
94. Technology Review, November 1, 2006.
95. Washingtonian, March 2000

Summary

Such linguists as Barkhudarov LS, Karaban VI, Vinogradov VS, Skorokhodko EF, Klimzo BN deeply studied the problems of neology. All of them made a certain contribution to the development of the translation of neologisms.

The topic of the work is **relevant**, as the vocabulary of computer topics is constantly updated, new meanings of already known terms appear. This process is ongoing and therefore requires a lot of attention from both translation theorists and translators-practitioners.

The **object** of research is neologisms in computer texts.

The **subject** of the research is ways of translation of computer neologisms into Ukrainian.

The research was based on English and American publications in the field of computer technology.

The aim of the study is to determine the main ways of formation, functioning and ways of translating computer neologisms.

Objectives of the research:

- to analyze the ways of formation of computer-themed neologisms.
- to investigate the influence of English on Ukrainian vocabulary in the field of information technology
- to analyze the translation of neologisms in the field of computer technology.

In the process of research, the following research methods were used: comparative; statistical; method of component analysis.

Scientific **novelty** of the obtained results. The study further develops the study of neologisms that have appeared in the field of information technology over the past 3 years and suggests ways to translate them into Ukrainian.

The practical **significance** of the work is that the results of the study can be used to study special courses "translation of scientific and technical texts" and "computer in translation", as well as serve as a source of information for students dealing with theoretical and practical problems of translation.

Structure of the paper: the work contains an introduction, 2 chapters, conclusions and a list of references.

Neologisms (Gr. Neos new and logos word) are words, as well as their individual meanings, expressions that appeared in the language at this stage of its development and the novelty of which is realized by speakers (common) were used only in some act of speech, text or the language of a particular author (stylistic, or individual-author neologisms). Factors in the appearance of neologisms are 1) old words that completely change their pre-existing meaning or 2) in the semantic structure of the word there is another increase in meaning. There are the following types of neolexes: actual neologisms, neoplasms, transformations, author's neologisms, semantic neologisms.

Regarding the ways of formation of neologisms - the most common ways of founding - 30%, abbreviations - 30%, less authorial - 23%, and affix - 17%.

There are many difficulties in translating technical terms, namely computer neologisms. The difficulties lie in the ambiguity of the terms and the choice of an adequate vocabulary equivalent or variant of the translation of the term-neologism. When reproducing neologisms, translators use the general rules of translation. There are several ways to translate neologisms, contextual interpretation, tracing, transcoding, lexical modulation, equivalent selection. Sometimes these translation methods are used separately, and sometimes combinatorially.

The paper analyzed 208 computer neologisms. The most commonly used translation methods are the use of contextual interpretation - 22%; equivalent translation - 15%. transcoding - 12%, tracing - 19%, lexical modulation - 8%, combined translation method - 24%.

To some extent, the method of translation is influenced by both objective and subjective factors - the choice of the translator, who is responsible for the adequacy of the translation.

Анотація

Проблемами неології глибоко займалися такі лінгвісти як Бархударов Л.С, Карабан В.І, Виноградов В.С, Скороходько Е.Ф, Клімзо Б.Н. Усі вони зробили певний внесок у розвиток перекладу неологізмів.

Тема роботи є **актуальною**, оскільки лексика комп'ютерної тематики постійно поповнюється, з'являються також нові значення вже відомих термінів. Цей процес відбувається постійно і тому потребує великої уваги як теоретиків перекладу так і перекладачів-практиків.

Об'єкт дослідження – неологізми в текстах комп'ютерної тематики.

Предмет дослідження – способи перекладу комп'ютерних неологізмів на українську мову.

Матеріалами дослідження роботи слугували англійські та американські публікації у галузі комп'ютерних технологій.

Мета дослідження – визначити основні шляхи утворення, функціонування та способи перекладу комп'ютерних неологізмів.

Завдання дослідження:

- Проаналізувати способи утворення неологізмів комп'ютерної тематики.
- Дослідити вплив англійської мови на українську лексику в галузі інформаційних технологій
- Проаналізувати переклад неологізмів у сфері комп'ютерних технологій.

У процесі роботи над темою використовувалися такі **методи дослідження:** порівняльний; статистичний; метод компонентного аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів. У роботі дістала подальший розвиток дослідження неологізмів, які з'явилися в галузі інформаційних технологій за останніх 3 роки і запропоновано способи їх перекладу на українську мову.

Практичне значення роботи полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані для вивчення спецкурсів «переклад науково-технічних текстів» та «комп'ютер у перекладі», а також слугувати джерелом інформації для студентів та учнів, які займаються теоретичними та практичними проблемами перекладу.

Структура роботи: робота містить вступ, 2 розділи, висновки та перелік використаної літератури.

Неологізми – (*гр. neos новий і logos слово*) – слова, а також їх окремі значення, вислови, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку й новизна яких усвідомлюється мовцями(загальномовні) були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські неологізми). Факторами появи неологізмів є 1) старі слова, які повністю змінюють своє раніше існуюче значення або 2) в семантичній структурі слова з'являється ще одне прирощення смислу. Розрізняють такі типи неолексем: власне неологізми, новоутворення, трансформації, авторські неологізми, семантичні неологізми.

Щодо шляхів утворення неологізмів – найчастіше зустрічалися шляхи основокладання – 30%, скорочення – 30%, рідше авторські – 23%, та афіксальний – 17%.

Виникає чимало труднощів при перекладі технічних термінів, а саме комп'ютерних неологізмів. Труднощі полягають у багатозначності термінів та виборі адекватного словникового відповідника або варіанта перекладу терміну-неологізма. При відтворенні неологізмів перекладачі користуються загальними правилами перекладу. Пропонується декілька способів перекладу неологізмів контекстуальне розтлумачення, калькування, транскодування, лексична модуляція, підбір еквівалента. Іноді ці способи перекладу використовуються окремо, а іноді комбінаторно.

У роботі було проаналізовано 208 комп'ютерних неологізмів. Найбільш вживаними способами перекладу є використання контекстуального

розтлумачення – 22%; еквівалентного перекладу – 15%. транскодування – 12%, калькування – 19%, лексична модуляція – 8%, комбінований спосіб перекладу – 24%.

Певною мірою на спосіб перекладу впливає як об'єктивний, так і суб'єктивний фактор – вибір самого перекладача, який і несе відповідальність за адекватність перекладу.
